

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง

โดย
นายเทพพงษ์ หงษ์ศรีเมือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE HOUSE OF THE URBAN DEVELOPER

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง
โดย	เทพพงษ์ หงษ์ศรีเมือง
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ถาวร โกอุดมวิทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พิษณุ ศุภนิมิตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ญาณวิทย์ กุญแจทอง)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ กัมจณา คำโสภี)

58003211 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง

นาย เทพพงษ์ หงษ์ศรีเมือง: บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ

กรรมกรหาเช้ากินค่ำหรือชนชั้นแรงงานกลุ่มเล็ก ๆ ที่อยู่ในสังคม พวกเขาคือแรงงาน
มนุษย์ที่อยู่เบื้องหลังงานก่อสร้างอาคารบ้านเรือน รวมทั้งสิ่งก่อสร้างสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ คน
กลุ่มนี้มักจะไม่ได้รับความเห็นใจจากคนในสังคมเท่าไรนัก อาจด้วยภาพลักษณ์ภายนอกที่เสื้อผ้า
เปื้อนเปรอะเปื้อนด้วยฝุ่นดินทรายและเศษปูนซีเมนต์ ผู้คนทั่วไปจึงไม่สนใจ ไม่เคยรับรู้ถึงวิถีชีวิตความ
เป็นอยู่ที่ยากลำบากและเรียบง่ายในเมืองใหญ่ของคนกลุ่มนี้ แต่ข้าพเจ้าสนใจและมองเห็นความงามใน
ความเรียบง่ายจากสภาพความเป็นอยู่ของพวกเขา สิ่งนี้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน
ศิลปะภาพพิมพ์ภายใต้วิทยานิพนธ์ หัวข้อ “บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง” โดยการศึกษาข้อมูล
และบันทึกเรื่องราวของที่พักคนงานก่อสร้าง นำลักษณะของสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมในขณะ
ก่อสร้าง เช่น หลังคาที่พักคนงาน ฝืนผ้าแสดนกันแดด และโครงสร้างสิ่งก่อสร้าง มาสร้างสรรค์ผลงาน
ด้วยการจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่ นำเสนอผลงานผ่านมุมมองแบบมดมอง (Ant’s eyes view) เป็น
มุมมองจากจุดที่อยู่ต่ำสุดมองสู่จุดที่ยิ่งใหญ่ ถ่ายทอดผ่านเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ขาวดำรูปแบบสอง
มิติ ซึ่งเป็นเทคนิคภาพพิมพ์ที่มีความเรียบง่ายและสัมพันธ์กับเนื้อหาที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอ
กล่าวคือ ภาพพิมพ์แกะไม้เป็นเทคนิคที่ใช้อุปกรณ์ทางภาพพิมพ์ที่ไม่ซับซ้อน เปรียบได้กับที่พักของ
กรรมกรที่ถูกสร้างขึ้นอย่างเรียบง่ายด้วยวัสดุอุปกรณ์น้อยชิ้น

การศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อสะท้อนสุนทรียภาพของบรรยากาศในที่พักของชนชั้น
แรงงาน ถ่ายทอดให้ผู้คนทั่วไปได้เรียนรู้ด้วยมุมมองที่พิเศษและสัมผัสถึงวิถีชีวิตของกรรมกรที่หาเช้า
กินค่ำ อีกทั้งให้มองเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ จนถึงยังยกระดับความสำคัญของแรงงานมนุษย์
ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน

58003211 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : THE HOUSE OF THE URBAN DEVELOPER

MR. TEPPONG HONGSRIMUANG : THE HOUSE OF THE URBAN DEVELOPER

THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR TINNAKORN KASORNSUWAN

The small group of labors among our country , who is all behind every constructions included all the most important things. These group of people mostly not get any sympathy from others as much as they deserve , the reason might be their dirty clothes and all the dirt or the cement which is cover all of their body so people mostly not pay attention with them and had never noticed about their tough life. I do understand and noticed the beauty among the difficulty , I saw it as the beauty of a simplicity. This is become the inspiration for my work named “The house of an urban developer”. I collected the report by observation the house structure and the envelopment of the labors. Some of my work , I choosed some elements from the construction such as the roofs , the shading net to recreate by combination with other elements and put them into a new composition. I would like to present the work as the ant's eyes view I present my art with the 2D black and white wood cut technique which is as simple as the labors life. The wood cut technique need just only a few tools to create compared with those labors house which also have been created with the simple elements.

The reasons I decided to do this subject is because I would like to reflect the beauty of the labors house envelopment. I would like to expand the feeling to people will understand and honestly feel the labors life. Moreover , that will makes us pay more attention to those labors and people will valued everyone equally as we are humanity all deserve.

กิตติกรรมประกาศ

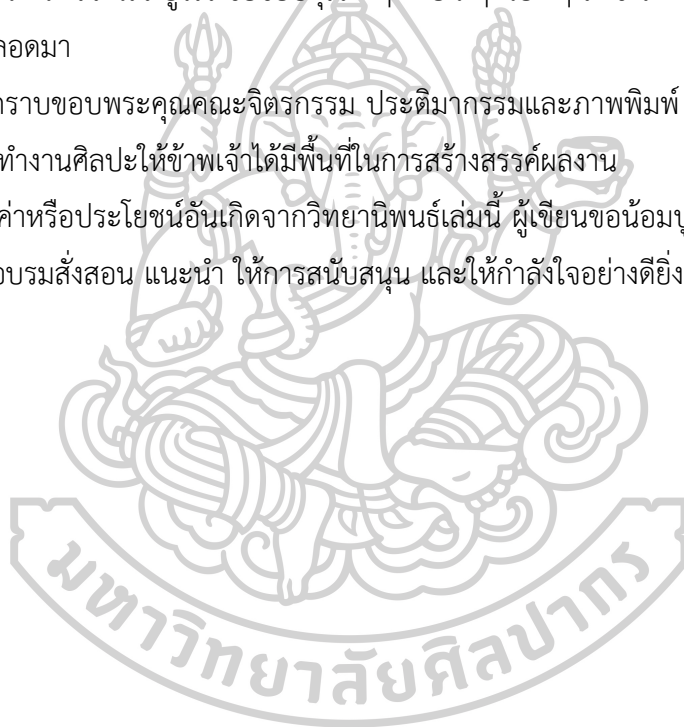
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พิษณุ ศุภนิมิตร, รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ และศาสตราจารย์ ญาณวิทย์ กุญแจทอง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำชี้แนะที่มีคุณค่ามาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ค่อย ๆ เป็น ผลงานที่สมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาภาพพิมพ์ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ ความรู้ และ ประสบการณ์ทางศิลปะแก่ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณผู้เขียนหนังสือ ตำรา เอกสารและวิทยานิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ สาขาภาพพิมพ์ทุกคนที่ให้คำแนะนำ และกำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่อำนวยความสะดวกด้าน สถานที่ในการทำงานศิลปะให้ข้าพเจ้าได้มีพื้นที่ในการสร้างสรรค์ผลงาน

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

เทพพงษ์ หงษ์ศรีเมือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
ค่านิยมศัพท์.....	4
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	5
อิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม	5
อิทธิพลจากความเชื่อ ความคิดทางศาสนาและปรัชญา.....	6
อิทธิพลทางด้านรูปแบบทางศิลปกรรมและเทคนิควิธีการ	9
อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน	9
บทที่ 3 กระบวนการและองค์ประกอบในการสร้างสรรค์	19
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์	19
วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์.....	26
ความสำคัญของลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ในการสร้างภาพต้นแบบ	26
เนื้อหาสาระของผลงาน.....	28
ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	28

ขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์.....	35
กระบวนการสร้างแม่พิมพ์.....	36
ขั้นตอนการพิมพ์ขึ้นงาน.....	40
ขั้นตอนการเตรียมสีและการกลึงสีลงบนแผ่นแม่พิมพ์	40
ขั้นตอนการเตรียมกระดาษพิมพ์งาน	42
อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์.....	47
บทที่ 4 แนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์	50
การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระ ระยะที่ 1.....	51
การพัฒนาในด้านรูปแบบและด้านกระบวนการคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ระยะที่ 2.....	56
การพัฒนาในด้านรูปแบบและด้านกระบวนการคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ระยะที่ 3.....	60
บทที่ 5 บทสรุป	68
รายการอ้างอิง	70
ประวัติผู้เขียน	78

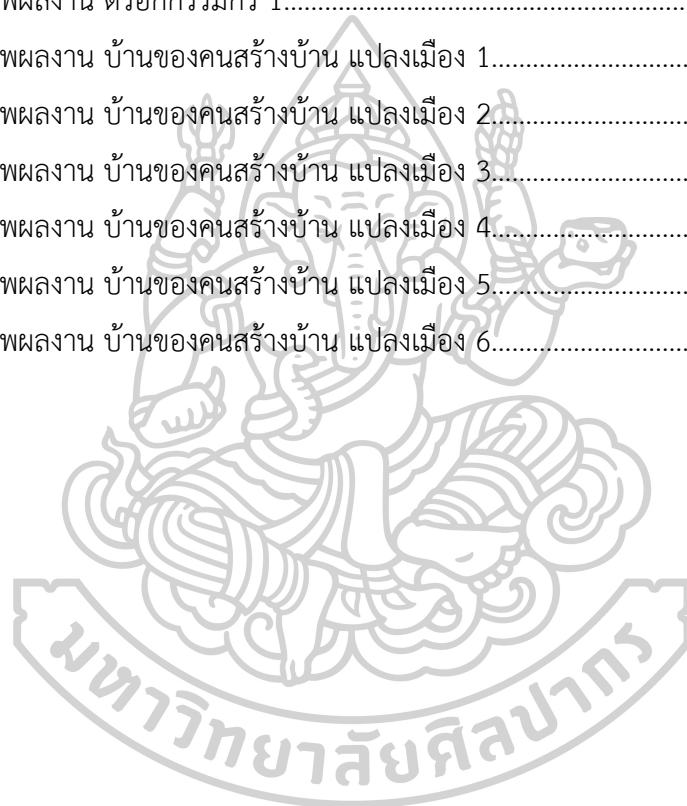

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพผลงาน ประพันธ์ ศรีสุตา.....	11
2	ภาพผลงาน ประพันธ์ ศรีสุตา.....	11
3	ภาพผลงาน ประหยัด พงษ์ดำ.....	14
4	ภาพผลงาน ประหยัด พงษ์ดำ.....	15
5	ภาพผลงาน EmmaStibbon.....	17
6	ภาพผลงาน EmmaStibbon.....	18
7	ภาพ Emma Stibbon ขณะปฏิบัติงานในสตูดิโอ.....	18
8	ภาพแสดงโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่กำลังก่อสร้าง.....	20
9	ภาพแสดงโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่กำลังก่อสร้าง.....	20
10	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	21
11	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	21
12	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	22
13	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	22
14	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	23
15	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	23
16	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	24
17	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	24
18	ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง.....	25
19	ภาพแสดงการสร้างภาพร่างด้วยโปรแกรม Photo shop.....	27
20	รูปทรงต่างๆ ภายในผลงาน.....	29
21	แสดงมุมมองของพื้นที่ว่าง.....	30
22	แสดงน้ำหนักโดยรวม.....	31
23	แสดงทิศทางของเส้น.....	32
24	แสดงพื้นผิว.....	33
25	ภาพแสดงการวางองค์ประกอบของภาพ.....	34
26	ภาพแสดงการรองพื้นด้วยหมึกสีดำสำหรับพิมพ์งาน (OPSET INK).....	35
27	ภาพแสดงการลอกลายลงแผ่นไม้.....	36

ภาพที่		หน้า
28	ภาพแสดงการลอกลายลงแผ่นไม้.....	37
29	ภาพแสดงการลอกลายลงแผ่นไม้.....	37
30	ภาพแสดงสร้างน้ำหนักด้วยการแกะแผ่นไม้.....	38
31	ภาพแสดงสร้างน้ำหนักด้วยการแกะแผ่นไม้.....	38
32	ภาพแสดงการทำความสะอาดแม่พิมพ์ด้วยกระดาษทราย.....	39
33	ภาพแสดงการผสมสีด้วยลินสีด.....	40
34	ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมหมึก เพื่อกลิ้งสีลงแม่พิมพ์.....	40
35	ภาพแสดงการกลิ้งสีลงบนแม่พิมพ์.....	41
36	ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมกระดาษ.....	42
37	ภาพแสดงการถือกระดาษด้วย c-clamp.....	42
38	ภาพแสดงการนำกระดาษค้อยวางบนแผ่นแม่พิมพ์.....	43
39	ภาพแสดงการนำแม่พิมพ์มาวางบนโต๊ะที่ยึดกระดาษไว้.....	43
40	ภาพแสดงการใช้ใบเลื่อย ในการพิมพ์ผลงาน.....	44
41	ภาพแสดงการเปิดดูผลงานบางส่วนที่พิมพ์เรียบร้อยแล้ว.....	44
42	ภาพแสดงการยกผลงานออกจากตัวแม่พิมพ์.....	45
43	ภาพแสดง เครื่องมือแกะไม้.....	47
44	ภาพแสดง เกรียงผสมสี.....	47
45	ภาพแสดง ลูกกลิ้ง.....	47
46	ภาพแสดง ตัวล็อก หรือ c-clamp.....	48
47	ภาพแสดง หมึก น้ำมันสน ทินเนอร์.....	48
48	ภาพผลงาน ผนังของคนสร้างบ้าน 6.....	51
49	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร (เชียงใหม่).....	52
50	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร 2.....	52
51	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร 3.....	53
52	ภาพผลงาน ผนังของคนสร้างบ้าน 4.....	53
53	ภาพผลงาน ผนังของคนสร้างบ้าน 6.....	54
54	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 1.....	56
55	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 2.....	56
56	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 3.....	57

ภาพที่		หน้า
57	ภาพผลงาน บ้านกรรมกร 4.....	57
58	ภาพผลงาน บ้านกรรมกรเมื่อตอนพลบค่ำ 5.....	58
59	ภาพผลงาน ตรอกกรรมกร 1.....	60
60	ภาพผลงาน ตรอกกรรมกร 2.....	61
61	ภาพผลงาน ตรอกกรรมกร 3.....	61
62	ภาพผลงาน ตรอกกรรมกร 1.....	62
63	ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 1.....	64
64	ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 2.....	65
65	ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 3.....	65
66	ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 4.....	66
67	ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 5.....	66
68	ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 6.....	67

บทที่ 1

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีความสัมพันธ์กันทั้งด้านการบริหาร การปกครอง สังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพึ่งพาอาศัยกันทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะพบว่าชุมชนชนบทมีระบบเศรษฐกิจแบบปฐมภูมิ (Primary Sector) หรือภาคเกษตรกรรม สามารถยังชีพและเลี้ยงตนเองได้ แต่ยังคงต้องมีความสัมพันธ์กับเมืองใสด้านการพึ่งพา ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้และตลาดจำหน่ายผลผลิต ส่วนเมืองมีระบบเศรษฐกิจแบบทุติยภูมิ (Secondary Sector) ได้แก่ การแปรรูปและแบบตติยภูมิ (Tertiary Sector) เช่น การค้าและการบริการ นอกจากความสัมพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีรูปแบบความสัมพันธ์แบบต้นน้ำ ทั้งในแนวตั้ง และแนวนอน ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความต้องการด้านสภาพแวดล้อมของประชาชน คุณค่าความนิยมของสังคม นโยบายของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี
2. ทรัพยากรภูมิภาค และชนบท ได้แก่ ชนบทประกอบด้วยทรัพยากรด้าน แหล่งน้ำ แร่ธาตุ ที่ดิน การเกษตรกรรม ป่าไม้ และแรงงาน
3. หน้าที่ของเมือง ชุมชนเมืองมีหน้าที่ และกิจกรรมการใช้ประโยชน์ด้านการจัดหาที่อยู่อาศัย การศึกษา สันทนาการ การจ้างงาน การบริการด้านแรงงาน การคมนาคมขนส่ง และการค้า
4. สาธารณูปการของเมือง เช่น บ้านพักอาศัย แพลต โรงเรียน สวนสาธารณะ สถานีรถไฟ ที่ทำการโทรศัพท์ และศูนย์การค้า สถานพยาบาล เป็นต้น
5. สาธารณูปโภคของเมือง ได้แก่ ระบบระบายน้ำ การกำจัดขยะ ท่อแก๊ส ถนน และอื่นๆ เพื่อความสะดวก และสุขอนามัยของการดำเนินชีวิตในเมือง

โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มเดียวกัน และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มสาธารณูปโภค และสาธารณูปการของเมือง ต้องการทรัพยากรจากชนบทมาเป็นวัตถุดิบ และปัจจัยทางการผลิต ตลอดจนมีความต้องการแรงงาน และหน้าที่บางอย่างของเมือง ในบางกรณีความจำเป็นบางอย่างของเมืองก็เป็นที่ต้องการของชุมชนชนบท เช่น ในแง่ความเป็นศูนย์รวมทางการติดต่อคมนาคม การศึกษา การบริการด้านรักษาพยาบาล เป็นต้น¹

¹ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้, "ทฤษฎีการวางผังเมืองและผังภาค," https://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning50/la471/course_chapt_menu.html.

จากเนื้อหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแท้จริงแล้ว ชนบท และเมืองที่ดูแตกต่างกัน กลับต้องอิงอาศัยกันอย่างไม่แยกไม่ได้ ในสังคมเมืองยังต้องใช้ทรัพยากรจากชนบทในการดำรงชีวิต ทรัพยากรมนุษย์ด้านแรงงานมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมเมือง ภาพของที่พักคนงานในเขตก่อสร้างปะปนไปกับตึกรามบ้านช่อง พบเห็นได้ทั่วไปในเมืองหลวง และปริมณฑล ในสายตาของข้าพเจ้านั้น ผู้ใช้แรงงานที่เพียงน้อตัวเล็กๆ ตัวหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนให้สังคมเคลื่อนไปข้างหน้า มีความสำคัญไม่น้อยเลยทีเดียว เพราะหากขาดแรงงานกลุ่มนี้ ก็จะขาดแรงงานที่ก่อสร้างอาคารสถานที่สำหรับประกอบกิจการงาน หรือที่พักอาศัยให้คนทั่วไปใช้งาน ข้าพเจ้าจึงเล็งเห็นว่าผู้ใช้แรงงานเหล่านี้มีความสำคัญ จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่องราวการดำเนินชีวิตที่อพยพมาค้าแรงงานต่างบ้านต่างเมืองของคนกลุ่มนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีที่ถูกมองข้ามที่แฝงไปด้วยการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและงดงาม ของแรงงานมนุษย์กลุ่มหนึ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่เรียกพวกเขาว่ากรรมกร ซึ่งในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการก่อสร้างเป็นอย่างมาก เพราะในก่อสร้างของอาคารหลังหนึ่งนั้น ต้องใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างเป็นเวลายาวนานและเกินกว่าที่ผู้รับเหมาจะสามารถทำได้เพียงกลุ่มเดียว ฉะนั้น จึงต้องมีแรงงานที่เป็นกำลังหลัก คือ คนงานก่อสร้าง เพื่อช่วยให้งานก่อสร้างอาคาร มีความสะดวก และรวดเร็วขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงแล้ว คนงานก่อสร้างยังถูกมองข้ามไม่ค่อยมีหน่วยงานเข้ามาดูแลให้ความสำคัญอย่างจริงจังนัก เห็นได้จากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่พักอาศัยของคนงานก่อสร้าง ซึ่งถูกประกอบขึ้นด้วยวัสดุต่างๆ โดยส่วนมากแล้ว มักจะสร้างด้วยสังกะสีเป็นหลักของใช้ต่างๆ ถูกตัดแปลงขึ้นโดยการใช้เศษวัสดุเหลือใช้จากงานก่อสร้าง นับได้ว่าเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมที่ต้องดิ้นรน เพื่อหาทางออกให้กับชีวิตของตนเอง และครอบครัว ซึ่งในขณะที่เดียวกันสภาพความเป็นอยู่เหล่านี้ยังบอกเล่าเรื่องราวของการดำเนินชีวิตที่หลากหลายจากผู้คนที่อพยพมาจากชนบทห่างไกล ผู้คนเหล่านี้ได้พาเอาวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนในพื้นที่เก่าเข้ามาสู่ชุมชนเมือง ส่งผลให้ข้าพเจ้าเกิดความประทับใจในความหลากหลายเชิงสัญลักษณ์ และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่

จากสภาพพื้นที่ และบรรยากาศที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสแล้วนั้น ซึ่งดูไร้ความเป็นระบบระเบียบไม่มีความเป็นสัดส่วน ขาดการเอาใจใส่ดูแลสถานที่พักอาศัย แต่สิ่งเหล่านี้กลับกลายเป็นตัวจุดประกายให้ใจได้สัมผัสถึงความงดงามของการดำเนินชีวิต สิ่งที่แอบแฝงไว้ด้วยความเรียบง่าย และพอเพียงพร้อมกับเชื่อมโยงให้ผู้คนภายนอก และบุคคลทั่วไปได้เรียนรู้ และสัมผัสถึงวิถีชีวิตของแรงงานที่หาเช้ากินค่ำ รู้ถึงคุณค่าของการดำรงชีพ และการเอาตัวรอดภายใต้สภาวะทางสังคมที่กำลังพัฒนาไป

อย่างรวดเร็ว ตลอดจนช่วยยกระดับให้เห็นถึงความสำคัญของแรงงานมนุษย์ที่ไม่ค่อยมีคนสนใจมากนักให้มีคุณค่าทางจิตใจ ผ่านเรื่องราวในชีวิตจริงของกรรมกร

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง” สร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้แบบ 2 มิติ ซึ่งเป็นเทคนิคภาพพิมพ์ที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบ และแนวความคิด บอกเล่าเรื่องราวผ่านร่องรอยจากการสร้างขึ้นด้วยอุปกรณ์แกะไม้ถ่ายทอดผ่านเส้น พื้นผิว แสงเงา ฯลฯ ลงบนแผ่นไม้ขนาดใหญ่ แสดงเนื้อหาผ่านโครงสร้างสถาปัตยกรรม พื้นผ้าเสลน ซึ่งมีเส้นสายการทับซ้อนของหลังคาที่พักคนงานก่อสร้าง นำเสนอผ่านมุมมองแบบมุมเงย หรือมุมมองของมด (Ant's Eyes View) ซึ่งให้ความรู้สึกถึงผู้ต่ำต้อยที่อยู่ภายใต้สิ่งที่ยิ่งใหญ่ และคู่มือเปรียบเทียบเสมือนกับชีวิตของคนงานก่อสร้างที่ต้องใช้พลังงานและหยาดเหงื่อที่มหาศาล เพื่อแลกมาซึ่งค่าแรงงาน เปลี่ยนมาเป็นก้อนเงินที่นำมาจุนเจือสมาชิกในครอบครัวของเขาซึ่งเป็นที่ที่มีคุณค่าที่ปรากฏออกมาอย่างเป็นรูปธรรมที่เห็นได้ ภายใต้ความงดงามของการใช้ทัศนธาตุ หรือภาษาของทัศนศิลป์ด้วยน้ำหนัก พื้นผิว และการจัดวาง เป็นสุนทรียภาพที่เรียบง่ายคล้ายกับชีวิตของคนสร้างบ้านแปลงเมือง

สมมติฐานของการศึกษา

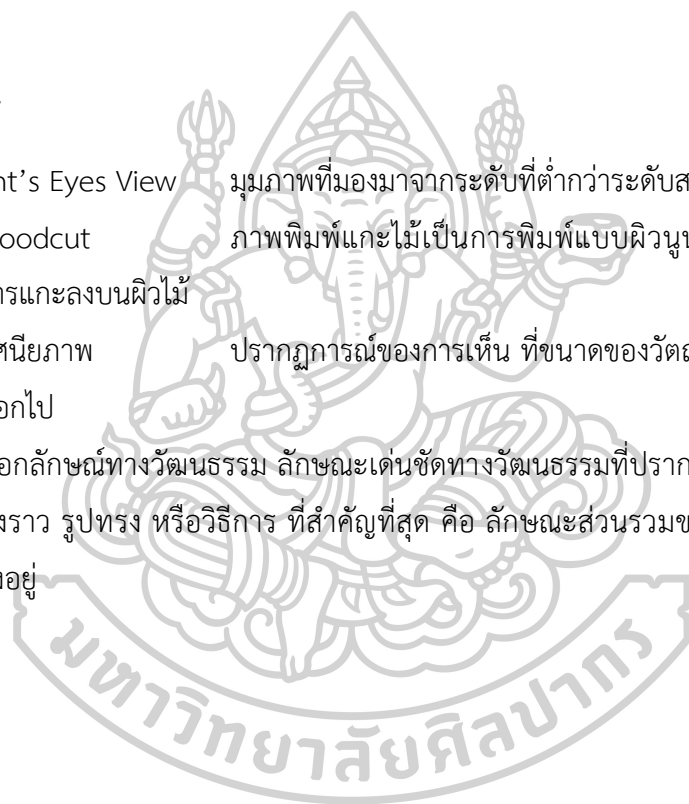
ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ แสดงออกโดยถ่ายทอดเป็นรูปแบบที่สื่อโดยนำสภาพพื้นที่ และบรรยากาศของที่พักคนงานก่อสร้างนั้นแฝงไปด้วยสุนทรียภาพอันเรียบง่ายของบรรยากาศในที่พักอาศัยของคนงานก่อสร้างที่นำพาเอาวัฒนธรรมดั้งเดิมของพื้นถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง ซึ่งสิ่งนี้แสดงถึงสัญลักษณ์ของแต่ละพื้นถิ่น ซึ่งส่วนมากแล้วเป็นบรรยากาศที่สามารถพบเจอได้ในพื้นที่เขตก่อสร้าง สิ่งเหล่านี้นำมาสู่ความงดงามต่อจิตใจ ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ และสัมผัส แง่มุมหนึ่งของเพื่อนมนุษย์ สะท้อนภาพออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม อันสอดคล้องกับวิธีคิดในการสร้างสรรค์ ด้วยการแสดงออกผ่านเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ ซึ่งใช้ความละเอียดอ่อน ประณีตในการสร้างผลงาน มีผลต่อความรู้สึก และมีคุณค่าทางจิตใจ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านเนื้อหาของการสร้างสรรค์มีแนวความคิดภายใต้เรื่องราวของชีวิตของผู้ใช้แรงงานก่อสร้างที่อพยพมาอยู่ในเมืองหลวง ท่ามกลางที่พักอาศัยที่ถูกสร้างขึ้นด้วยความสมถะ
2. ศึกษาหลักคำสอนทางพุทธศาสนา
3. สร้างสรรค์ด้วยรูปแบบเหมือนจริงตามสภาพความเป็นอยู่อย่างแท้จริงที่ข้าพเจ้าสัมผัสได้
4. การศึกษากระบวนการใช้เทคนิคทางภาพพิมพ์โดยพัฒนารูปแบบ ด้วยกระบวนการภาพพิมพ์แกะไม้ (woodcut) ซึ่งเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้เป็นเทคนิคที่สร้างความละเอียด และเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างชัดเจน

ค่านิยมศัพท์

1. Ant's Eyes View มุมภาพที่มองมาจากระดับที่ต่ำกว่าระดับสายตา
2. Woodcut ภาพพิมพ์แกะไม้เป็นการพิมพ์แบบพิวณุน โดยใช้มีดหรือสิ่วเป็นเครื่องมือในการแกะลงบนผิวไม้
3. ทศนียภาพ ปรัชญาการเห็น การเห็น ที่ขนาดของวัตถุจะค่อยๆ เล็กลงเมื่ออยู่ในระยะไกลออกไป
4. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ลักษณะเด่นชัดทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานศิลปะ โดยทางความคิด เรื่องราว รูปทรง หรือวิธีการ ที่สำคัญที่สุด คือ ลักษณะส่วนรวมของงานที่เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแฝงอยู่

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้านั้นได้รับอิทธิพลจากหลากหลายด้านเพื่อแสดงออกถึงจุดมุ่งหมายสู่การสร้างสรรค์ ศึกษาและพัฒนาก่อสร้างต่อยอดสู่กระบวนการสร้างสรรค์และกลั่นกรองเป็นแรงบันดาลใจ โดยแบ่งลักษณะข้อมูลของอิทธิพลทางด้านเนื้อหา อิทธิพลทางด้านรูปแบบ และอิทธิพลทางด้านเทคนิควิธีการดังต่อไปนี้

อิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อม

อิทธิพลทางด้านสภาพแวดล้อมที่ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจนั้นเป็นสภาพของที่พักคนงานก่อสร้างท่ามกลางเมืองหลวงและเขตปริมณฑลซึ่งมีการก่อสร้างอยู่เป็นจำนวนมากทั้งกำลังเริ่มก่อสร้างและก่อสร้างเป็นระยะเวลายาวนานแล้วหลายปี ซึ่งจะเห็นความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสถานที่เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีเรื่องราวของการดำเนินชีวิตของคนหาเช้ากินค่ำอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งคนไทยที่อพยพมาจากพื้นที่อีสาน และคนต่างชาติที่เดินทางเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยของเรา เช่น พม่า กัมพูชา ซึ่งแรงงานเหล่านี้ทำให้ที่พักอาศัยของเหล่าคนงานนี้มีความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่หลากหลาย อันก่อให้เกิดสุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ขึ้นมากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ข้าพเจ้าอยากที่จะศึกษาความสำคัญของเรื่องราวและที่มาของการดำเนินชีวิตรวมถึงการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนเหล่านี้ว่ามีความเป็นอยู่อย่างไรและมีการรับมือกับสถานการณ์ทางโลกสมัยใหม่ซึ่งมีวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนับได้ว่าเป็นสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้คนได้ตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ชีวิต ซึ่งในความเป็นจริงแล้วกลุ่มคนงานก่อสร้างเหล่านี้ได้ประคองและพยายามเอาตัวรอดจากแรงกดดันต่างๆซึ่งมาจากทางสังคมและจากสายตาของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เนื่องจากรูปลักษณ์ทางกายภาพภายนอกของคนงานก่อสร้าง ซึ่งดูแตกต่างจากอาชีพอื่น จากสภาพการแต่งตัวที่มอมแมม ร่างกายเปื้อนไปด้วยเศษของปูนซีเมนต์ดูสกปรก ไร้ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดี ทำให้เกิดการแบ่งแยกทางสังคมและอาณาบริเวณที่พักอาศัยเองยังขาดความดูแล และเอาใจใส่มากนักทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่น่าเชิญชวนให้ผู้คนภายนอกกล้าเข้าใกล้มากนัก ฉะนั้นจึงเกิดการตั้งคำถามภายในจิตใจและตั้งข้อสังเกตผ่านการบันทึกและศึกษาอย่างถ่องแท้โดยการวิเคราะห์ลึกเข้าไปมากกว่าภาพลักษณ์ภายนอก ซึ่งสิ่งที่ข้าพเจ้าพบเจอ ไม่ได้เห็นแต่ลักษณะทางกายภาพของรูปลักษณ์ทางโครงสร้างแต่ข้าพเจ้าเล็งเห็นการดำเนินชีวิตที่สมถะและเรียบง่ายของชีวิตซึ่งแฝงไปด้วยความงดงามที่อยู่ในวัฒนธรรมที่หลากหลายของคนแต่ละพื้นที่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวเชื่อมโยงให้ผู้คนภายนอกได้

เรียนรู้สภาวะข้างใน สถานที่นั้นๆ และถูกถ่ายทอดผ่านศิลปะที่เรียบง่ายและสะท้อนวัฒนธรรมของการดำรงชีวิตที่หลากหลาย และงดงามอย่างลงตัว

อิทธิพลจากความเชื่อ ความคิดทางศาสนาและปรัชญา

โดยพื้นฐานของชาวไทยส่วนใหญ่มีพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ในสภาวะที่ชีวิตเผชิญกับสิ่งกระทบทั้งทางกาย และใจ ทั้งเรื่องดี และร้าย พุทธศาสนาจึงเข้ามามีบทบาทเป็นเครื่องนำทางให้สามารถเอาตัวรอดอยู่ได้ในทุกสถานการณ์ ตลอดจนนำมาพัฒนาจิตใจให้ยกระดับยิ่งขึ้น ในทางสร้างสรรค์พุทธศาสนามีบทบาทเป็นอย่างมากในแง่ของการพัฒนาจิตใจ ที่เติบโตควบคู่ไปกับการแสดงออกทางการสร้างสรรค์ ในที่นี้ข้าพเจ้าขอยกเอาบางส่วนของคำสอนทางพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของข้าพเจ้ามาเป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะมนุษย์จะมีสภาวะแวดล้อมใดๆ หรือมีฐานะใดๆ ก็สามารถมีความสุขสงบได้ตลอดเวลา หากคิดถูกต้อง และปฏิบัติตนตามแนวทางพุทธศาสนา

ปรัชญาจากพระพุทธศาสนา

ข้าพเจ้าเติบโตมาจากชนบทที่แวดล้อมด้วยความเรียบง่าย ครอบครัว และญาติพี่น้องต่างก็ใกล้ชิดพุทธศาสนา วิถีชีวิตที่ผู้คน ชุมชน ชื่องเกี่ยวกับวัด เป็นภาพปกติพบเห็นได้ทั่วไปในชนบท เมื่อเติบโตขึ้น และย้ายที่อยู่เนื่องจากการศึกษา สิ่งที่ข้าพเจ้าได้ซึมซับมาในวัยเยาว์ กลายเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ข้าพเจ้า อีกทั้งได้ศึกษาเพิ่มเติมอย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ ทั้งสองนี้ได้ให้คำตอบซึ่งกัน และกันอย่างแยกจากกันไม่ได้ ศาสนาจึงเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยตรง สอดคล้องกับแนวเรื่องในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า กล่าวคือ แรงงานของกรรมกรเป็นส่วนเล็กๆ ที่ใช้ความอดุสาหะ และหยาดเหงื่อแรงกายมหาศาล เป็นแรงงานก่อสร้างตึกรามบ้านช่อง ให้ผู้คนได้ใช้ประโยชน์ การงานนี้สำเร็จขึ้นได้ก็ด้วยความมานะอดทน ที่มนุษย์พึงมี ในสายตาของข้าพเจ้ามนุษย์กลุ่มเล็กๆ นี้ ต่างก็มีความหมายไม่แพ้กับผู้ทำหน้าที่อื่นๆ ในสังคมที่ต่างก็ขับเคลื่อนให้สังคมเจริญก้าวหน้าไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาที่ข้าพเจ้าต้องการจะบอกเล่า และถ่ายทอดให้ผู้คนภายนอกได้รับรู้ถึงเรื่องราวชีวิตอันแฝงไปด้วยพุทธปรัชญาของการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันนี้

หนึ่งในหลักคำสอนทางพุทธศาสนาที่ข้าพเจ้าศึกษา นำมาประกอบในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์ผลงานคือ ท่านอาจารย์พุทธทาส อินทปัญโญ ข้อความตอนหนึ่งจากหนังสือที่ท่านแต่งได้กล่าวถึง ศาสนากับการดำรงชีวิตของมนุษย์ไว้ว่า

พุทธศาสนาungซื้ออะไรเป็นอะไร

คำว่า “ศาสนา” มีความหมายกว้างขวางกว่า “ศีลธรรม” ศีลธรรมหมายถึงข้อปฏิบัติเกี่ยวกับประโยชน์สุขในขั้นพื้นฐานทั่วไป ; และมีตรงกันแทบทุกศาสนา, ศาสนาหมายถึงระเบียบปฏิบัติในขั้นสูง ผิดแปลกแตกต่างกันไปเฉพาะศาสนาหนึ่งๆ ที่เดียว. ศีลธรรม ทำให้เป็นคนดี มีการปฏิบัติไม่เบียดเบียนตนหรือคนอื่น ตามหลักสังคัมต่างๆ ไป แต่เมื่อได้ปฏิบัติครบถ้วนตามนั้นแล้ว คนก็ยังไม่พ้นทุกข์ที่มาจากเกิดแก่เจ็บตาย. ยังไม่พ้นทุกข์จากการเบียดเบียนของกิเลส อำนาจของศีลธรรมได้สิ้นสุดลงเสียก่อนที่จะกำจัดโลภะ โทสะ โมหะ ให้สิ้นสุดไปได้ และไม่สามารถกำจัดความทุกข์อันเกิดจากการเกิด แก่ เจ็บ ตายได้...²

เมื่อรู้ว่าสิ่งทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ยึดถือไม่ได้ และไปหลงใหลด้วยไม่ได้. เราก็ต้องปฏิบัติต่อสิ่งทั้งปวงให้ถูกต้องด้วยความระมัดระวัง คือเว้นจากการทำชั่ว หมายถึงการละโมภโลกด้วยลาภกิเลส ไม่ลงทุนด้วยการฝืนศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เพื่อไปทำความชั่ว อีกทางหนึ่งนั้นให้ทำแต่ความดีตามที่บัณฑิตสมมุติตกลงกันว่าเป็นคนดี. แต่ทั้งสองข้อนี้เป็นเพียงขั้นศีลธรรม. ขั้นที่สามที่ว่า ทำจิตให้บริสุทธิ์หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองโดยประการทั้งปวงนั้นนั่นแหละ เป็นตัวพุทธศาสนาโดยตรง หมายความว่าทำจิตใจให้เป็นอิสระ ถ้ายังไม่เป็นอิสระจากอำนาจครอบงำของสิ่งทั้งปวงแล้ว จะเป็นจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ไปไม่ได้ จิตจะเป็นอิสระก็ต้องมาจากความรู้ว่า อะไรเป็นอะไร ถึงที่สุด ถ้ายังไม่รู้จะไปหลงรักหรือหลงชังอย่างใดอย่างหนึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ แล้วจะเรียกว่าเป็นอิสระแท้จริงได้อย่างไร คนเรามีความรู้สึกอยู่สองอย่างเท่านั้น คือความพอใจกับความไม่พอใจ (อภิขมาและโทมนัส)...

ถ้าศึกษาพุทธศาสนาโดยวิธีนี้แล้ว แม้นคนตัดฟันขายที่ไม่รู้หนังสือก็จะเข้าถึงตัวพุทธศาสนาได้ ในขณะที่มหาเปรียญหลายประโยคที่กำลังง่วนอยู่กับพระไตรปิฎกไม่อาจเข้าถึงพระพุทธศาสนาได้เลย. พวกเราที่มีสติปัญญาอยู่บ้าง น่าจะสามารถพิจารณาสิ่งทั้งปวง ให้รู้ตามที่เป็นจริงได้ ฉะนั้น เมื่อ

² สุขใจ, "พุทธศาสนาungซื้ออะไรเป็นอะไร,"

ถูกความทุกข์อะไรเข้าแก่ตัวเองแล้ว ก็จะต้องศึกษาสิ่งนั้นให้เข้าใจแจ่มแจ้งว่ามันเป็นอย่างไรกันแน่. ความทุกข์ที่เกิดขึ้น และกำลังเผาผลาญเราให้เราร้อนอยู่นั้นมันคืออะไร เป็นอย่างไร มาจากไหน...³

สรุปความว่า พุทธศาสนา คือวิชาและระเบียบปฏิบัติเพื่อให้รู้ว่า อะไรเป็นอะไร, เมื่อเรารู้ว่า อะไรเป็นอะไรถูกต้องจริงๆ แล้วไม่ต้องมีใครมาสอนเราหรือมาแนะนำเรา เราก็ปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ ถูกต้องได้ด้วยตนเอง แล้วกิเลสก็จะหมดไปเอง เราเป็นอริยบุคคลขั้นใดขั้นหนึ่งขึ้นมาทันที เราจะปฏิบัติอะไรไม่ผิดขึ้นมาทันที เราจะลุล่วงสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้ หรือที่ชอบเรียกกันว่ามรรคผลนิพพาน นี้ได้ด้วยตนเอง เพราะการที่เรามีความรู้ว่าเป็นอะไรโดยถูกต้องถึงที่สุดอย่างแท้จริงเท่านั้น

---

³ พระพุทธเจ้าสอนอะไร แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดย ร.ศ.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร และคณะ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2547, "ความไม่มีตัวตน (อนัตตา)," http://www.easyinsurance4u.com/buddha4u/core_4.htm.

อิทธิพลทางด้านรูปแบบทางศิลปกรรมและเทคนิควิธีการ

อิทธิพลทางด้านรูปแบบศิลปกรรมที่ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจนั้นเป็นสภาพของโครงสร้างของที่พักอาศัยของคนงานก่อสร้างโดยนำเสนอผ่านรูปลักษณะของโครงสร้างที่เป็นสภาพของที่พักอาศัยที่ไม่ค่อยสมบูรณ์มากนัก แต่แฝงไปด้วยสุนทรียภาพของการดำเนินชีวิต แสดงออกถึงเนื้อหาที่ตรงไปตรงมา และถ่ายทอดผ่านกระบวนการทางเทคนิควิธีการทางภาพพิมพ์ ซึ่งการสร้างสรรคผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ในรูปแบบเหมือนจริง ซึ่งข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลจากศิลปินหลายๆ ท่าน ทั้งในเรื่องแนวความคิด เนื้อหา รวมไปถึง การแสดงออกของตัวผลงาน ที่ส่งผลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในชุดนี้

อิทธิพลที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปิน

อาจารย์ประพันธ์ ศรีสุตา

ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลจากผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ของ อาจารย์ ประพันธ์ ศรีสุตา ที่บอกเล่าเรื่องราวของชีวิตในชนบท เมื่อครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้เห็นผลงานของอาจารย์ ประพันธ์ ศรีสุตา ข้าพเจ้ารู้สึกมีแรงผลักดันที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเป็นอย่างมาก เนื่องจากความรู้สึกภายในเสมือนได้กลับไปในวันเด็กอีกครั้ง งานสร้างสรรค์ของอาจารย์ประพันธ์ สะท้อนความทรงจำอันสุนทรีย์ของชีวิตในวัยเด็ก ซึ่งในตัวผลงานนั้นมีการแสดงภาพกิจกรรมของผู้คนในชนบททำงานอย่างขยันขันแข็ง ไม่ว่าจะเป็นผลงานคนหาปลา คนตัดอ้อย ชาวนาบนลานนวดข้าว สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นความทรงจำที่เลือนหายไปจากสังคมปัจจุบันเป็นเวลายาวนาน ซึ่งผลงานของอาจารย์นั้น เป็นตัวบอกเล่า และสะท้อนเรื่องราวให้กลับมา มีชีวิตอีกครั้งในภาพพิมพ์แกะไม้แห่งความทรงจำ

ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ของอาจารย์ ประพันธ์ ศรีสุตา เป็นภาพผลงานแบบขาวดำ มีจังหวะของการแกะที่พลิ้วไหว ให้ความรู้สึกที่สนุกสนาน มีเสน่ห์ที่รัดตึงจิตใจ ผู้ชมให้ความรู้สึกสนุกสนานไปกับเส้นสายที่อิสระ และจินตนาการที่บรรเจิดของศิลปิน องค์ประกอบของภาพที่เข้าไปเข้ามา เช่นรูปเด็ก ๆ ที่คล้ายกันไปหมดก็ตาม แทนที่จะสร้างความเบื่อหน่าย แต่กลับสร้างความอบอุ่นคุ้นเคย และความสบายใจเข้ามาแทนที่ การจัดวางองค์ประกอบภายในภาพอันขาดฉลัดลายเส้นอิสระ และพลิ้วไหวทำให้มีอริยาบถของคนในภาพเป็นธรรมชาติ มีชีวิตชีวาและจินตนาการแบบไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งแม้ว่าอาจารย์ประพันธ์ จะเน้นอยู่เสมอว่าเขาเป็นจิตรกรที่บังเอิญได้มาเป็นศิลปินภาพพิมพ์ แต่ผลงานที่

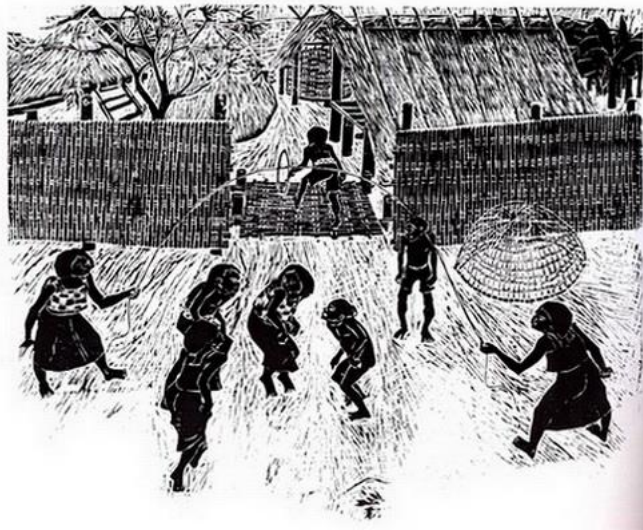
อาจารย์แสดงออกมานั้นก็เผยให้เห็นความรู้ความสำคัญ และมีมือทางเชิงช่างที่ผ่านการฝึกฝนมาทั้งทฤษฎี และปฏิบัติมาแล้วอย่างซ้ำซ้อน⁴

จากพื้นเพของศิลปินที่มาจากชนบท ผลงานของท่านจึงมีจิตวิญญาณของความเป็นชนบทอยู่มาก เป็นประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน จึงเป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้าได้ถ่ายทอดผลงาน โดยมีเนื้อหาอันมีจุดเริ่มต้น และรากความคิดมาจากความเป็นชนบท อีกทั้งการแสดงออกอันเรียบง่ายผ่านเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ข้าพเจ้ามีความสนใจเป็นทุนเดิมอยู่ด้วยแล้ว ผลงานของท่านจึงเกิดแรงผลักดันที่สำคัญแก่ข้าพเจ้าได้สร้างสรรค์ผลงานเรื่อยมา

---

⁴ ArtBangkok, "เปิดกรุศิลปกรรมของประพันธ์ ศรีสุตา,"

ภาพที่ 1 ภาพผลงาน ประพันธ์ ศรีสุตา

ชื่อผลงาน “ขอเล่นด้วยคน”

ขนาด : 51 x 63 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2510

ภาพที่ 2 ภาพผลงาน ประพันธ์ ศรีสุตา

ชื่อผลงาน “เลิกงาน”

ขนาด : 36 x 57.5 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2510

ศาสตราจารย์เกียรติคุณประหยัด พงษ์ดำ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณประหยัด พงษ์ดำเป็นศิลปินที่มีเอกลักษณ์ในการแสดงออกทางศิลปะที่เป็นแบบเฉพาะตัว ผลงานศิลปะของอาจารย์ประหยัด พงษ์ดำ มีความเป็นบ้านนอกชนบท ทั้งรูปแบบและความรู้สึก จุดเริ่มต้นของการสร้างงาน อาจารย์ประหยัด พงษ์ดำ จะต้องเกิดความรู้สึกที่อยากจะทำ เข้าใจที่มา หลับตานึกภาพออก และมีจุดหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่า จะทำอะไร และผลที่ออกมาจุดหมายนั้นคืออะไร อยู่ในระดับไหนเสียก่อน ด้วยเหตุที่เคยอยู่เคยเข้าใจซาบซึ้งในเรื่องของธรรมชาติ บรรยากาศ และวิญญาณของชนบท จึงชอบที่จะใช้ธรรมชาติ บรรยากาศ และรูปทิวทัศน์ของสัตว์ต่างๆ เป็นสิ่งบันดาลใจให้เกิดความคิด จอมปลวกไม่ใช่กองดินธรรมดาตามความเชื่อมาแต่เดิกว่า เป็นที่อยู่อาศัยของวิญญาณหรือผีจากจุดนั้นก่อให้เกิดความคิดแทนไปด้วยรูปทรงสัตว์ เช่น นก แมว ซึ่งเป็นนกกลางคืน สร้างบรรยากาศให้เกิดความเงิบ สงบ อาจเป็นกลางคืน และตอนเย็นเกือบมืดซึ่งจะมีเสียงของสัตว์และแมลงต่าง ๆ นานา สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากความคิด ความทรงจำ มาตัด มาแต่ง เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้สัมผัส ความรู้สึกของอาจารย์ประหยัด ว่ามีผลต่อผลงานที่สร้างขึ้นอย่างไร

ผลงานศิลปะของอาจารย์ ประหยัด พงษ์ดำ ได้ยึดหลักทฤษฎีบางอย่างเกี่ยวกับการวางองค์ประกอบของงาน ซึ่งมี หลักการใหญ่ที่คำนึงถึงเสมอ คือ ความมีเอกภาพ (Unity) ความประสานสัมพันธ์ (Harmony) ความมีจิตภาพ วิญญาณ (spirit)

ความมีเอกภาพ (Unity) เรื่องราวของงานที่สร้างขึ้นต้องสับสน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่อง ความคิด อารมณ์ แต่ไม่ใช่ทุกอย่างต้องกลมกลืนกันไปเสียทั้งหมด ในความมีเอกภาพนั้นอาจจะหรือย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ และสิ่งนั้นจะเป็นตัวก่อให้เกิดรสชาติได้แต่ต้องไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรงจนเกิดความสับสน รู้สึกถึงความแตกแยกไม่เป็นเรื่องเดียวกัน ทั้งภาพที่เห็นด้วยตา และความรู้สึกที่เกิดขึ้นทางใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง คือลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เปรียบเทียบให้เห็นได้ง่ายๆ คือเป็นลายมือของคนเดียวกัน ในงานชิ้นหนึ่งนั้นจุดมุ่งหมายในการสร้างให้เกิดความรู้สึก อารมณ์ในลักษณะใด เช่น ความวังเวง ความเงิบ จะมีความเหงามความลึกกลับเข้าปะปนก็ไม่ขัดกัน แต่ถ้ามีเรื่องความรุนแรง ความซุลมุนวุ่นวายเข้ามา ก็จะก่อให้เกิดความสับสน ไม่มีความเป็นเอกภาพเสียความรู้สึกและเจตนา

ความประสานสัมพันธ์ (Harmony) ความประสานกันระหว่างเส้นกับระหว่างเนื้อที่ เส้นเป็นตัวกำหนดให้รู้เรื่องราวว่าเป็นอย่างไร เป็นสิ่งของ สัตว์ ต้นไม้ ทุกอย่างเส้นเป็นตัวกำหนดให้เกิดขอบเขตของสี แม้แต่สิ่งของเดียวกัน เช่น แมวสีดำ ขาว เส้นเป็นตัวกำหนดของสีดำขาวของแมวว่าดำ

อยู่แคไหน ขาวมีปริมาณเท่าไร เส้นยังเป็นตัวชี้ในขอบเขตของแนวตั้งตัวให้รู้รูปทรงของแนว ใหญ่ เล็ก ยาว ความเข้ากันได้ของเส้นระหว่างเนื้อที่ เสริมสร้างกันด้วยเส้นเล็กเส้นใหญ่ การสอดคล้องกัน ในลีลาของเส้นไม่ขัดไม่ขึ้นความกลมกลืนกับความประสานกันของทิศทางเดินของเส้น รวมถึงจังหวะ ความพอดีของความสั้นยาวของเส้น กลุ่มใหญ่กลุ่มเล็กของเรื่องราวที่กำหนดขึ้นด้วยเส้น มีความ ประสานสัมพันธ์กันกันระหว่างเส้นขอบเขตกับระหว่างเนื้อที่ถ้ามีความประสานสัมพันธ์กันดีก็จะ เกิดผลงดงามน่าดู ไม่ขัดตา

ความประสานสัมพันธ์ด้วยค่าของแสงและเงา (Harmony with chiaroscuro) คำว่า chiaroscuro หมายถึงค่าของแสงและความมืด กล่าวคือ ความอ่อนแก่ของความสว่างและมืดที่เกิด จากแสงกระทบวัตถุและส่วนที่แสงส่องไปไม่ถึงเกิดความมืดขึ้น ในการสร้างงานจิตรกรรมและภาพ พิมพ์ ก็หมายถึงการระบายสีให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ ดำ ขาว ตามรูปเรื่องที่กำหนดโดยมีส่วน สัก ปริมาตรที่เหมาะสมพอดี การให้น้ำหนักอ่อนแก่ สามารถสร้างจินตนาการอารมณ์ให้เกิดขึ้นได้ น้ำหนักของแสงและสีที่เกิดขึ้น โดยการจัดให้เกิดการประสานกันได้พอดีกับเรื่องราวนั้นๆจะเป็น ผลกระทบจิตใจให้เกิดอารมณ์ได้อย่างดี แสงที่ลอดช่องหน้าต่างมากระทบกับวัตถุ เช่น พระพุทธรูปใน วิหาร ซึ่งแสงสลัว เปิดหน้าต่างให้แสงพอดีไม่สว่างเกินไป จะเกิดบรรยากาศเงียบสงบคมจิตใจให้ผู้นั่ง เห็น ให้นิ่งได้ ถ้าเปิดหน้าต่างกว้างทุกบาน แสงสว่างจะเกิดทุกมุม ความจัดของแสงจะทำให้รู้สึกอยู่ ภายนอกไม่สงบ นี่คือตัวอย่างง่ายของความถูกต้อง ความเข้าได้ และการประสานสัมพันธ์กันของแสง และเงาอีกประการหนึ่ง ทิศทางของแสงและเงาที่เกิดขึ้นต้องไม่ขัดต่อความรู้สึกและความเป็นจริง

ความมีจิตภาพ วิญญาณ (spirit) งานที่สร้างขึ้นตามจินตนาการ หรือสร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็น จากแบบ จากการจัดการคิดขึ้นเอง จุดแรกเริ่มจากการสร้างงานคือ จะทำอะไร ต้องการให้เป็นอะไร การสร้างงานศิลปะทำได้หลายรูปแบบ จะเป็นภาพเหมือนจริงหรือภาพที่เกิดขึ้นโดยความคิดจาก จินตนาการ หรือได้ความบันดาลใจจากสิ่งใดก็ตามผลสุดท้ายที่ต้องการคือ อยากรู้อะไร อยากรู้อะไร อยากรู้อะไร ความรู้สึกนึกได้นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเหมือน หรือบอกเล่าด้วยรูปทรงที่เป็นหรือคล้ายของ จริง การประกอบกันของหลายสิ่ง เช่น สี น้ำหนักขาวดำ จังหวะ ทิศทางของเส้น สี ปริมาตร ของสี สิ่งเหล่านี้ประกอบกันทำให้ผู้ชมได้สัมผัสพบเห็นคล้ายตามจินตนาการของศิลปินได้ด้วย ความสามารถ

ที่ไม่ต้องพึ่งพารูปแบบ สปิริต(spirit) ก็คือ สิ่งหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยตาแต่สามารถกระทบใจให้ผู้ชมได้เห็น และรู้สึกได้⁵

ในช่วงปี พ.ศ.2555 ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ร่วมเป็นลูกมือให้กับอาจารย์ในการทำงานภาพพิมพ์ แกะไม้ของท่าน จากการศึกษาที่ได้ใกล้ชิดกับท่านในช่วงดังกล่าว ด้วยความเมตตา และความรักที่ท่านมีต่อ ลูกศิษย์ และคนรอบข้าง ท่านจึงมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้าในหลายๆ ด้าน ประกอบด้วย เทคนิควิธีการทำงานที่มีแบบแผน เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ วิธีคิดหลักการในการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของท่านที่ท่านทำเพื่อผู้อื่นอยู่เสมอ ท่านจึงเป็น ศิลปินที่มีอิทธิพลต่อข้าพเจ้าทั้งในด้านการแสดงออกทางศิลปะ และมีอิทธิพลทางจิตใจให้แก่ข้าพเจ้า

ภาพที่ 3 ภาพผลงาน ประหยัด พงษ์ดำ
ชื่อผลงาน “ยามเช้า”
ขนาด : 63 x 42 ซม.
เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้
ปีที่สร้างผลงาน : 2524

⁵ ทัศนะเกี่ยวกับพระราชาทานเพลิงศพศาสตราจารย์เกียรติคุณประหยัด พงษ์ดำ, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2557).

ภาพที่ 4

ภาพผลงาน ประหยัด พงษ์ดำ

ชื่อผลงาน ความสมบูรณ์ของแผ่นดิน

ขนาด : 120 x 240 ซม.

เทคนิค : สีอะคริลิกบนแผ่นไม้แกะ

ปีที่สร้างผลงาน : พ.ศ.2557ผลงานชิ้นสุดท้ายของศาสตราจารย์เกียรติคุณ

ประหยัด พงษ์ดำ

Emma Stibbon

Emma Stibbon ศึกษาที่ Portsmouth College of Art, Goldsmith College และ University of West of England ปัจจุบันเธอเป็นวิทยากรอาวุโสด้านภาพพิมพ์จาก University of Brighton เธอได้รับรางวัลศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เธอได้เป็นศิลปินในพำพักหลายครั้ง รวมถึงได้รับทุนการศึกษา Derek Hill ที่โรงเรียน British School ในกรุงโรม (2010) นอกจากนี้เธอยังได้เข้าร่วม The Arctic Circle 2013 ซึ่งเป็นงานศิลปะและวิทยาศาสตร์ที่เดินทางไปยังอาร์กติกเซอร์เคิล⁶

Emma Stibbon ใช้ภาพทิวทัศน์เป็นแหล่งข้อมูล ในส่วนลึกของเธอได้สร้างสิ่งที่เรียกว่า คล้ายคลึงกับรูปแบบความเป็นโรแมนติก และความรู้อันลึกซึ้งสะท้อนอารมณ์ ในภาพทิวทัศน์ของการถูกละทิ้งหรือสถานที่อันรกร้างอยู่ห่างไกลความเจริญของย่านที่มีผู้คนพลุกพล่าน สถานที่เหล่านี้เป็นที่ถูกจดจำและถูกนำมาใช้ในความนึกคิด โดยอยากจะเล่าเรื่องสถานที่ที่เป็นทัศนียภาพที่อาจจะ เป็นภาพที่คุ้นชิน ผู้คนพบเห็นผ่านไปผ่านมาโดยปราศจากการสังเกตถึงประวัติความเป็นมา ตระหนักถึงคุณค่าในความงามทางจิตใจ ถึงแม้ว่าผลงานจะเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับความเป็นภูมิประเทศ สถานที่ที่ถูกเฝ้ามองแต่สำหรับ Stibbon แล้วอยากจะเข้าไปให้ถึงสภาวะจิตใจที่รู้สึกสอดคล้องเข้าถึง รสสัมผัสที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

Stibbon เลือกไม้เป็นแม่พิมพ์เพื่อแสดงถึงส่วนประกอบของพื้นผิว และใช้การแกะที่แตกต่างกันไปตามเส้นผิวตามธรรมชาติของเนื้อไม้ นำไปสู่รูปร่างหลังคาบ้าน แผ่นพื้นผนัง และพื้นที่โดยรอบ โดยไม่ได้รู้สึกถึงความเป็นพื้นผิวที่ซ้ำๆ กันของเนื้อไม้ ผลสำเร็จของภาพพิมพ์เหล่านี้มาจากความสมดุลระหว่างการควบคุม และการแสดงออกอย่างฉับพลันระหว่างสิ่งที่ถูกสร้างในกระบวนการ และสิ่งที่ถูกใช้เพื่อสื่อทางความคิด

สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความสนใจในเทคนิคแกะไม้ คือการนำเสนอถึงความร่วมสมัยของศิลปินซึ่งแฝงเร้นอยู่ในผลงานศิลปะขนาดใหญ่ เทคนิคแกะไม้ถูกเลือกใช้เพราะมีต้นทุนน้อยนิด ไม่มีขั้นตอนที่ยุ้งยาก โดยที่สามารถพิมพ์เองด้วยมือ หรือสามารถพิมพ์ผลงานอย่างไม่จำกัดขนาดเท่าที่จะพิมพ์ได้

Emma เป็นศิลปินที่ส่งอิทธิพลต่องานของข้าพเจ้าในด้านการจัดองค์ประกอบที่มีความร่วมสมัย โดยเธอใช้มุมมองแบบมดมองหรือ Ant's eye view เกิดความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่ของตึกอาคาร สิ่ง

⁶ Royal Academician, "Emma Stibbon Ra,"

น่าสนใจอีกประการหนึ่งในผลงานของเธอคือ เนื้อหาเรื่องราวที่มักหยิบเอาสถานที่ที่รกร้าง ถูกทอดทิ้ง มาถ่ายทอด ผ่านภาพพิมพ์แกะไม้ขนาดใหญ่ ซึ่งใกล้เคียงกับผลงานของข้าพเจ้า เป็นแนวทางให้กับข้าพเจ้าได้ ผลงานของเธอจึงเป็นแรงบันดาลใจให้กับข้าพเจ้า เนื่องจากเป็นศิลปินร่วมสมัย ชาวต่างชาติที่แตกต่างจากศิลปินท่านอื่น ความเป็นสากลในผลงานของเธอจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่ทำให้ข้าพเจ้ามาพัฒนาผลงานตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ภาพที่ 5

ภาพผลงาน Emma Stibbon

ชื่อผลงาน “Palazzo della Civiltà del Lavoro”

ขนาด : 54 x 36 ซม.

เทคนิค : Chalk on board ปีที่สร้างผลงาน : 2006

ภาพที่ 6 ภาพผลงาน Emma Sibbon
ชื่อผลงาน “Abandoned Whaling Station, Deception Island”
ขนาด : 117 x 238 ซม.
เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้ ปีที่สร้างผลงาน : 2006

ภาพที่ 7 ภาพ Emma Sibbon ขณะปฏิบัติงานในสตูดิโอ

บทที่ 3

กระบวนการและองค์ประกอบในการสร้างสรรค์

เลโอ ตอลสตอย กล่าวไว้ว่า ศิลปินที่ดีนั้นแพร่อารมณ์ติดต่อกันได้รวดเร็ว จากศิลปินผ่านทางผลงานศิลปะไปยังบุคคลอื่นๆ ผู้ดูจะรู้สึกที่ศิลปินได้แสดงอารมณ์ในส่วนลึกของผู้ดูเองให้ตนเองได้รับรู้ ซึ่งที่จริงก็คือ อารมณ์ร่วมของมนุษย์ทั้งหลายนั่นเอง แต่ศิลปินมีความรู้สึกไวกว่า และมีความสามารถที่จะจับอารมณ์นั้นมาแสดงออกในรูปทรงที่เหมาะสมได้ จากข้อความที่ยกมานี้ ตรงกับมุมมองของข้าพเจ้าที่มองเห็นสิ่งรอบตัว ผสมกับประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง ถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะ โดยจำแนกกระบวนการค้นคว้าข้อมูล วิธีการ และเทคนิคในการสร้างสรรค์โดยละเอียดได้ดังนี้⁷

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ในชุดนี้เริ่มต้นจากแรงบันดาลใจที่มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน แรงบันดาลใจนั้นเกิดจากการที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของแรงงานก่อสร้างทั้งประสบการณ์ตรงที่ได้สัมผัสมาตั้งแต่วัยเยาว์ และสภาวะทางสังคมที่มีการพัฒนาเป็นอย่างรวดเร็ว ทำให้บ้านเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ และทัศนียภาพต่างๆ มีการก่อสร้างขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ฉะนั้นในปัจจุบันนี้แรงงานก่อสร้างจึงมีบทบาทที่สำคัญ และมีจำนวนมากซึ่งทำให้เห็นภาพแรงงานก่อสร้างจนชินตา พบเจอได้ตามเมืองหลวง และเขตปริมณฑลต่างๆ ซึ่งแรงงานเหล่านี้มีรูปลักษณะที่แตกต่างจากกลุ่มคนทั่วไปอันเห็นได้ชัดเจนจากทั้งลักษณะที่พักอาศัย ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนที่มีที่พักอาศัยที่สมถะ และเรียบง่าย สร้างขึ้นจากแผ่นสังกะสี และวัสดุเหลือใช้จากการก่อสร้าง ซึ่งในชุมชนเหล่านี้ล้วนแล้วแสดงออกถึงเรื่องราวของวัฒนธรรมท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ โดยนำเสนอผ่านมุมมองของมด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ และมีพลังเปรียบเสมือนการใช้แรงงานของเหล่าแรงงานก่อสร้าง ซึ่งแบกรับภาระหน้าที่สรรค์สร้างตึกสูงใหญ่ ท่ามกลางเมืองหลวงที่กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ข้าพเจ้าจดจำจากภูมิหลังของตนเอง และเข้าไปสัมผัสวิถีชีวิตของเหล่าคนงาน การสนทนาพูดคุยกับผู้คนในชุมชนเหล่านี้อย่างใกล้ชิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกกลั่นกรองจากความจริงภายใต้ความรู้สึกอย่างละเอียดอ่อนสู่

⁷ ชลุด นิมเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2557).

กระบวนการที่สำคัญคือการสร้างภาพร่างต้นแบบ และถ่ายทอดสู่กระบวนการสร้างสรรค์ทางเทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้ในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ภาพที่ 8

ภาพแสดงโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่กำลังก่อสร้าง

ภาพที่ 9

ภาพแสดงโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่กำลังก่อสร้าง

ภาพที่ 10

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 11

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 12

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 13

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 14

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 15

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 16

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 17

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

ภาพที่ 18

ภาพแสดงบรรยากาศภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า เป็นการแสดงออกโดยกระบวนการทางทัศนศิลป์ที่ใช้ประสบการณ์ตรงที่ข้าพเจ้าสัมผัสผ่านบรรยากาศทางกายภาพของโครงสร้างที่พักอาศัยของคนงานก่อสร้าง ซึ่งแสดงออกโดยใช้ทัศนธาตุต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดสุนทรียศาสตร์ทางความคิด และรูปแบบผ่านมุมมองที่พิเศษ โดยอาศัยกระบวนการทางเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ (woodcut) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีความสัมพันธ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ สอดคล้องกับรูปแบบ และเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน ด้วยวิธีการแกะ ขุด ซึ่งทำให้เกิดร่องรอยเส้นสายที่ทับซ้อน และแฝงไปด้วยความประณีต และละเอียดอ่อน มิติ และพื้นผิวที่ต้องการแสดงออกกลมกลืน และลงตัวตามความรู้สึกที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน

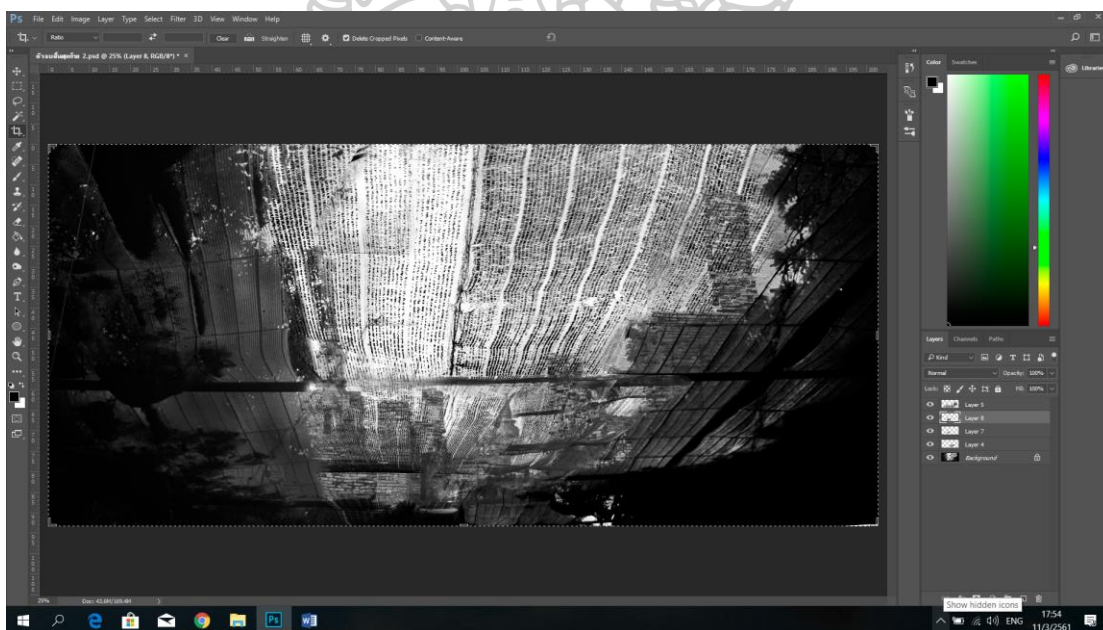
ความสำคัญของลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ในการสร้างภาพต้นแบบ

จากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สถานที่พักคนงานก่อสร้าง มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่เรื่องราวของวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเชื่อมโยงถึงสุนทรียภาพของบรรยากาศที่เรียบง่าย แฝงไปด้วยการขับเคลื่อนของชีวิตที่กำลังดำเนินอยู่ในแต่ละวัน แสดงออกถึงชีวิตที่มีคุณค่า และมีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตของบ้านเมือง นัยยะสำคัญเหล่านี้ถูกแปรเปลี่ยนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น สามารถบอกเล่าเรื่องราวเหล่านี้ให้ผู้คนภายนอกได้สัมผัสผ่านผ่านจินตนาการของแต่ละบุคคล

ภายใต้โครงสร้างที่เรียบง่ายของที่พักอาศัยของคนงานก่อสร้าง โดยนำเสนอผ่านรูปลักษณะทางกายภาพในเชิงสัญลักษณ์ซึ่งเกิดการทับซ้อนของแต่ละพื้นที่ทำให้เกิดระยะ ใกล้เคียงของบรรยากาศที่คลุมไปด้วยพื้นที่ของผ้าแสลนซึ่งปกคลุมตามแนวชายคาที่พักอาศัย ของคนงานก่อสร้าง ซึ่งเมื่อกระทบกับแสงแดดที่สาดส่อง ลอดช่องรอยต่อเล็กๆ ของผ้าแสลน ก่อให้เกิดมิติที่แตกต่างในแต่ละช่วงของระยะเวลาต่างๆ สิ่งเหล่านี้สามารถบอกเล่าความรู้สึกที่อบอุ่น เสมือนการทอห่มด้วยสุนทรียภาพบนบรรยากาศของประกายแดดภายใต้พื้นที่ ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวของวัฒนธรรมในชุมชนกรรมกร

การสร้างภาพต้นแบบ

ในการสร้างภาพต้นแบบนี้ข้าพเจ้าเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลด้วยการลงพื้นที่จริงเพื่อสอบถาม และสนทนากับผู้คนในสถานที่นั้นๆ ซึ่งมีการบันทึกด้วยการถ่ายภาพ เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นภาพร่างต้นแบบของผลงานสร้างสรรค์ โดยการนำภาพถ่ายของโครงสร้างของที่พักคนงานก่อสร้าง และโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมทั้งสถาปัตยกรรมสมัยเก่า และสมัยใหม่นำมาทับซ้อนในผลงาน เพื่อให้เกิดเรื่องราวที่สอดคล้องกับเนื้อหา และแนวความคิดในเรื่องของการดำเนินชีวิตของเหล่ากรรมกรที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานไปแต่ละพื้นที่ซึ่งมีวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน จากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้ทำการสังเคราะห์แล้วแล้วนั้นผ่านกระบวนการทางคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในรูปแบบ และเกิดมิติที่ชัดเจนจนใกล้เคียงกับผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งในขั้นตอนการทำภาพร่างนั้นถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ภาพที่ 19 ภาพแสดงการสร้างภาพร่างด้วยโปรแกรม Photo shop

เนื้อหาสาระของผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในชุดนี้ ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานภายใต้เนื้อหาและแนวความคิด ซึ่งประกอบด้วยทัศนธาตุในบริบทต่างๆ อันก่อให้เกิดความงาม ความประทับใจในพื้นที่ ที่มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของวิถีชีวิต สะท้อนมุมมอง และความรู้สึกที่พิเศษ ถ่ายทอดผ่านกระบวนการสังเคราะห์ โดยอาศัยหลักสุนทรียศาสตร์ ในการส่งสารให้ผู้ชมได้รับรู้ความรู้สึกในผลงาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลักดังนี้

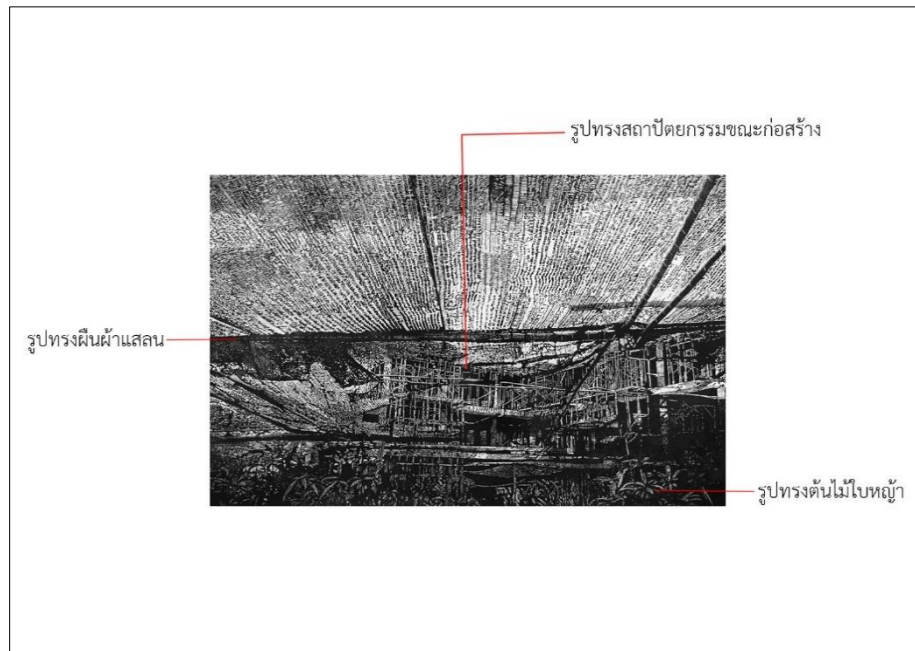
ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์เนื้อหาเรื่องราวโดยมีจุดเริ่มต้นจากความคิด และความรู้สึกที่ผูกพันเกี่ยวกับชีวิตที่เรียบง่าย ภายใต้สภาพแวดล้อมของชุมชนคนงานก่อสร้าง ซึ่งมีการดำรงชีพที่สมถะ สิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้ามองว่าเป็นสิ่งที่น่าค้นหา และเป็นเนื้อหาสาระที่พิเศษ โดยหยิบเอาโครงสร้างของอาคารบ้านเรือนที่กำลังก่อสร้างคู่กับบ้านพักกรรมกร มาถ่ายทอดภายใต้ความงามของการใช้ทัศนธาตุ

1. รูปทรง (Form)

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ รูปทรงมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นรูปทรงของโครงสร้างของสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นรูปทรงทางเรขาคณิตที่ประกอบตัวกัน ก่อให้เกิดให้เกิดมิติ และน้ำหนักในผลงาน มีบริบทที่แตกต่างกันด้วยสภาพ และระยะเวลาของแต่ละสถานที่เหล่านั้นมีการพัฒนาไม่เท่ากัน สังเกตได้จากลักษณะของโครงสร้างทางวัตถุ และรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ที่ตัวผลงานต้องการนำเสนอ ส่วนรูปทรงในส่วนที่สอง คือรูปทรงของธรรมชาติ ต้นไม้ ใบหญ้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงการมีชีวิต และวิถีที่กำลังขับเคลื่อนภายใต้สังคมที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว ด้วยบริบทของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ ก่อให้เกิดการดำรงอยู่ภายใต้บรรยากาศของความงามอันเรียบง่ายผสานเข้าด้วยกันกับรูปทรงของสถาปัตยกรรมอย่างลงตัว ซึ่งตอบสนองต่อแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

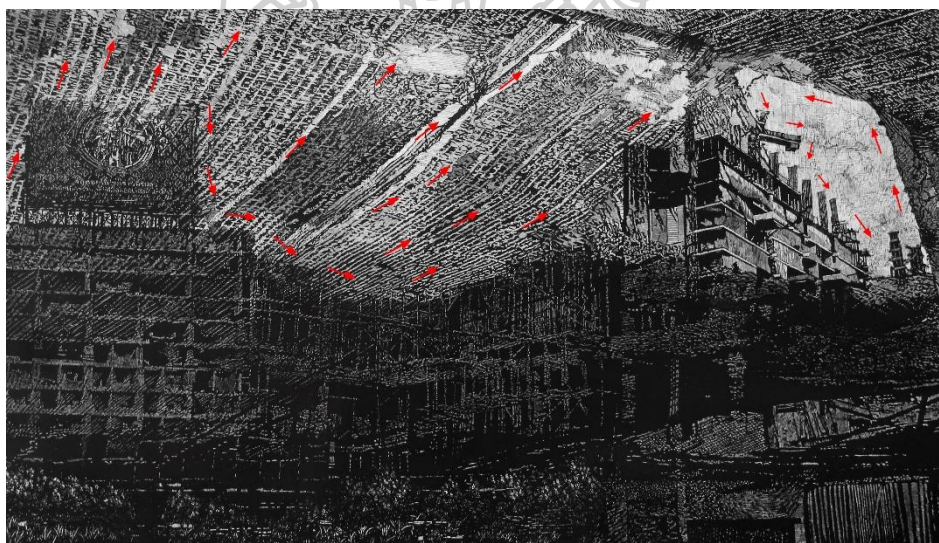
ภาพที่ 20 รูปทรงต่างๆ ภายในผลงาน

2. มุมมองของภาพ

นำเสนอผ่านมุมมองแบบมุมเงย หรือมุมมองของมด (Ant's Eyes View) ซึ่งให้ความรู้สึกถึงผู้ต่ำต้อยที่อยู่ภายใต้สิ่งที่ยิ่งใหญ่ และดูมีพลังเปรียบเสมือนกับชีวิตของคณงานก่อสร้างที่ต้องใช้พลังงานและหยาดเหงื่อที่มหาศาล เพื่อแลกมาซึ่งค่าแรงงาน เปลี่ยนมาเป็นก้อนเงินที่นำมาจุนเจือสมาชิกในครอบครัวของเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่ปรากฏออกมาอย่างเป็นรูปธรรม

3. มุมมองของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างในผลงานเป็นพื้นที่ว่างแบบ 3 มิติ โดยเป็นไปตามแนวเส้นเฉียง ช่วยสร้างระยะลึกนำสายตาไปสู่ระยะไกล ที่ว่างแบบเปิดกระจายอยู่ทั่วทั้งภาพ โดยเฉพาะในรูปทรงของผ้าแสดนที่ผ่านการใช้งานมายาวนาน มีจังหวะของพื้นที่ว่างที่สม่ำเสมอ หรือบางจังหวะที่ย่นหรือขาด ตามอายุการใช้งาน ผ่านสภาพอากาศหลากหลาย ให้ความรู้สึกถึงการดำรงชีวิตที่ตรากตรำของผู้ใช้แรงงาน อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงแสงที่ลอดผ่าน และอากาศที่มีอยู่ในผลงาน เพื่อสื่อถึงช่วงเวลาแห่งการดำรงชีวิต บ่งชี้ถึงช่วงเวลากลางวัน ซึ่งเป็นเวลาแห่งการประกอบกรงาน พื้นที่ว่างที่อยู่ตามช่องแสดน เป็นส่วนสำคัญที่ประสานกันระหว่างแสดนกับสภาพบรรยากาศของระยะหลัง ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวของสภาพสังคม บ้านเมืองของช่วงเวลา ณ ขณะนั้น พื้นที่ว่างภายในผลงานของข้าพเจ้า จึงทำให้ภาพเกิดความสมดุล ช่วยให้เนื้อหาของภาพในแง่ของการแสดงสภาพแวดล้อมมีความโดดเด่นขึ้น

ภาพที่ 21 แสดงมุมมองของพื้นที่ว่าง

4. น้ำหนัก (Tone)

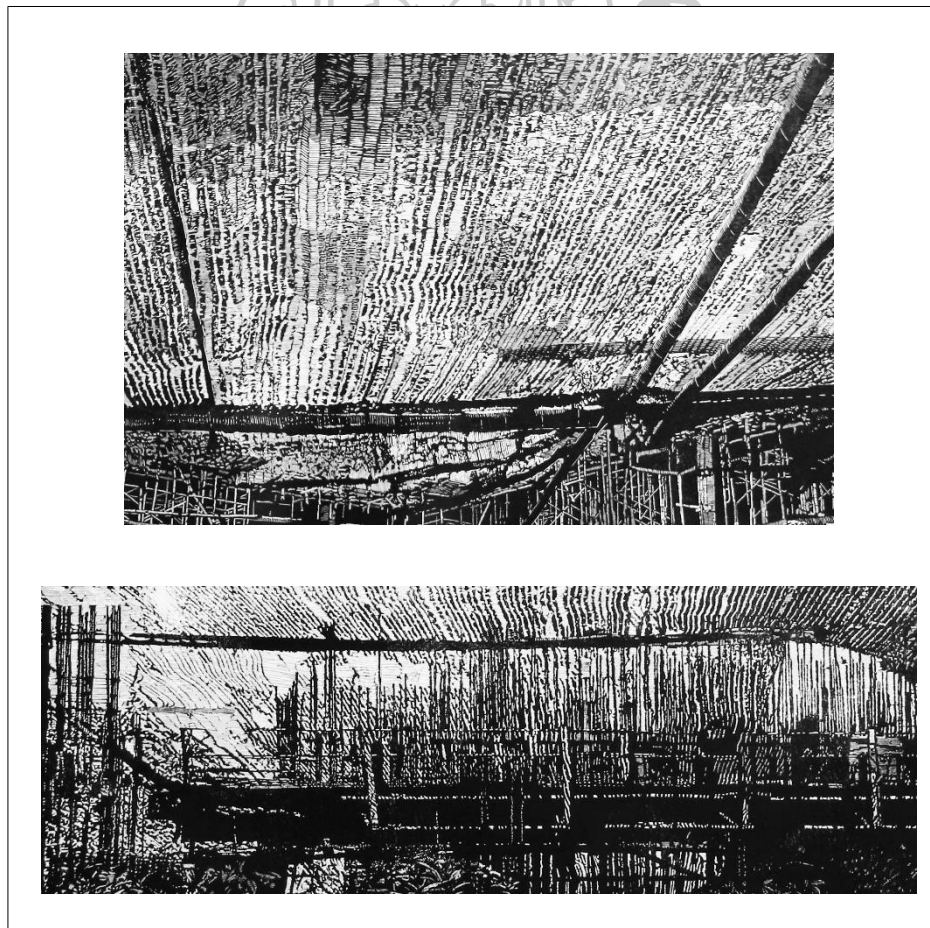
ในผลงานชุดนี้มีลักษณะเป็นภาพผลงานขาวและดำ ซึ่งกำหนดให้น้ำหนักในผลงานนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งน้ำหนักในผลงานเป็นจุดหลักที่จะทำให้ผลงานในชุดนี้มีความพิเศษ ข้าพเจ้านำเสนอด้วยมุมมองแบบย้อนแสง (silhouette) โดยกำหนดน้ำหนักจากจุดกำเนิดแสงให้ย้อนมาทางวัตถุที่ต้องการ เพื่อนำให้สายตา และเน้นไปที่วัตถุ โดยกำหนดเรื่องราวที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการนำเสนอ ด้วยน้ำหนักของแสงเงาที่จัด และชัดเจน ด้วยแสงแดดที่ตกกระทบบนโครงสร้างของวัตถุ และพื้นผิวซึ่งทำหน้าที่นำสายตา ซึ่งเชื่อมโยงให้เกิดมิติ และระยะที่สัมพันธ์ในระหว่างพื้นที่ พร้อมกับน้ำหนักของแสง และเงาที่สอดคล้องกับบรรยากาศที่ตอบสนองกับเนื้อหาที่ข้าพเจ้าต้องการ ถ่ายทอดในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ภาพที่ 22 แสดงน้ำหนักโดยรวม

5. ทิศทางของเส้น

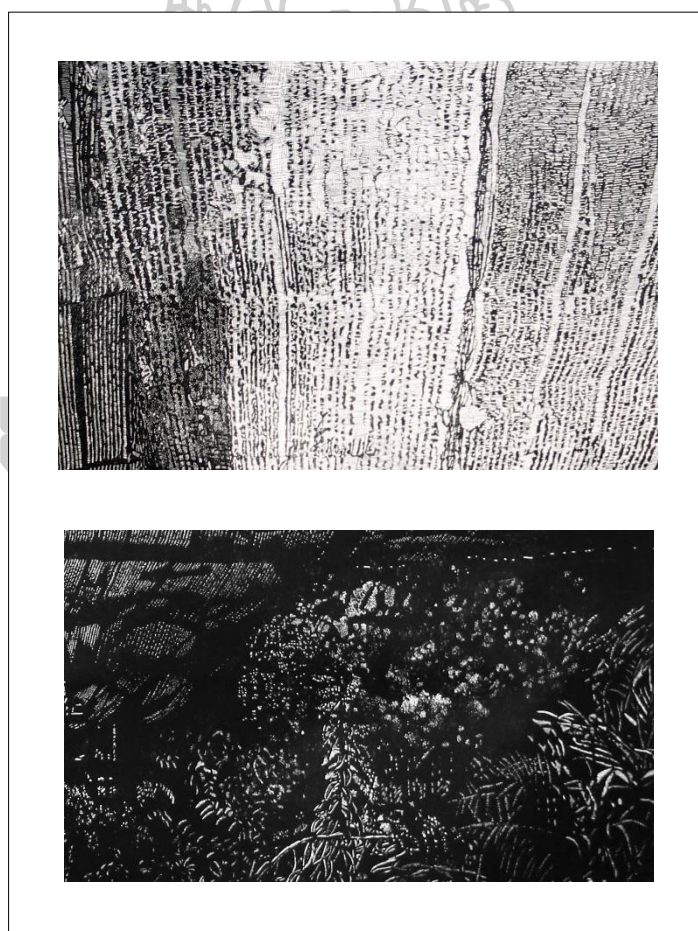
เส้นในผลงานสร้างสรรค์ของผลงานชุดนี้ ข้าพเจ้าใช้เส้นที่เกิดจากรูปทรงของโครงสร้างของสถาปัตยกรรม และวัตถุในตัวผลงาน ซึ่งประกอบตัวกัน เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ว่าง และรูปทรง เป็นตัวนำสายตาให้เข้าไปสู่มิติ และระยะระหว่างจุดหนึ่งไปสู่จุดหนึ่ง ซึ่งทำให้รู้สึกที่เคลื่อนไหว ด้วยร่องรอยของการแกะไม้ ซึ่งเป็นตัวนำทางของแต่ละเส้นซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ของโครงสร้างภายใต้ความรู้สึกที่มั่นคงด้วยลักษณะของเส้น ของสถาปัตยกรรม สลับกับความรู้สึกที่พลิ้วไหวด้วยเส้นสายของวัตถุ และลักษณะของเส้นที่เป็นรูปทรงของธรรมชาติ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนออย่างลงตัว

ภาพที่ 23 แสดงทิศทางของเส้น

6. พื้นผิว (Texture)

ลักษณะของพื้นผิวของผลงานที่เกิดขึ้นจากการแกะบนแผ่นแม่พิมพ์ ซึ่งมีวิธีการแกะที่หลากหลาย โดยแบ่งลักษณะของพื้นผิวไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งมีร่องรอย และลวดลายของการแกะที่สลับกันไปมา เช่น ร่องรอยของผืนผ้าแสนที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่พลิ้วไหว และพื้นผิวของโครงสร้างของสถาปัตยกรรมที่เกิดจากปูนซีเมนต์ทั้งสภาพใหม่ และเก่า ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวของกาลเวลา และประโยชน์การใช้สอยในห้วงเวลานั้นๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพื้นผิวที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวของชีวิตในชุมชนของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งลักษณะพื้นผิวทั้งหมดที่กล่าวมานั้น มีลักษณะที่สร้างสรรค์เพื่อแสดงออกให้ตรงตามวิถีคิด และตอบสนองต่อรูปแบบที่ต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน และลงตัว

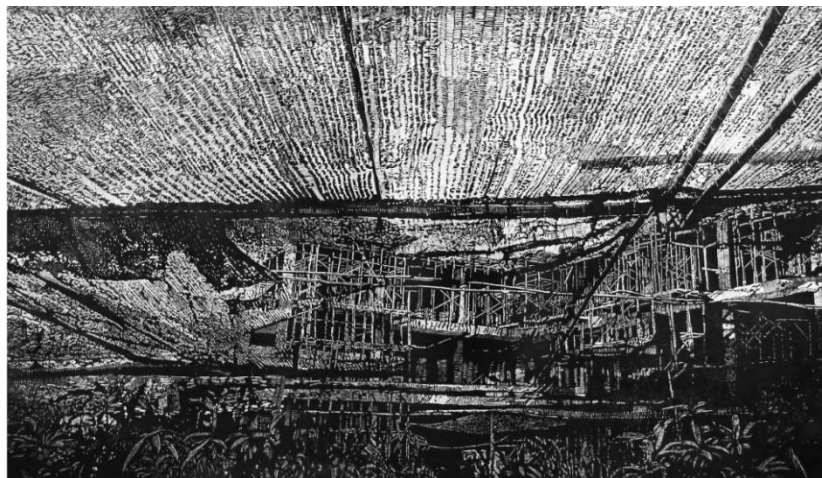

ภาพที่ 24

แสดงพื้นผิว

7. องค์ประกอบของภาพ

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า องค์ประกอบเป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งการจัดองค์ประกอบในผลงานนั้น มีส่วนประกอบของทัศนธาตุทั้งหมดเข้ามารวมตัวกัน เช่น รูปทรง พื้นที่ว่าง เส้น ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิด ที่ผลงานต้องการนำเสนอออกมาให้ผู้ชมได้สัมผัส และรู้สึกกับผลงานมากที่สุด ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้อย่างชัดเจนด้วยการ สังเคราะห์ จากภาพร่างต้นแบบ ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในผลงานจริง ซึ่งกำหนด น้ำหนัก รูปทรง และแสงเงา ให้มีความสมดุลทางกายภาพ โดยเลือกใช้มุมมองของมด และการมองย้อนแสง ในการ สร้างจังหวะในระนาบของวัตถุ ให้มีระยะใกล้ และไกล ซึ่งก่อให้เกิดมิติที่สมบูรณ์ในผลงานสร้างสรรค์ ชุดนี้

ภาพที่ 25

ภาพแสดงการวางองค์ประกอบของภาพ

ขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์

1. เริ่มต้นจากการเตรียมแม่พิมพ์ วัดขนาดของแม่พิมพ์ไม้สังเคราะห์ (ไม้อัด MDF) ตามที่ต้องการแล้วใช้เลื่อยมือตัดแผ่นแม่พิมพ์ตามรอยที่วัดขนาดไว้
2. นำแม่พิมพ์ที่ตัดได้ขนาดที่ต้องการแล้วนำมารองพื้นด้วยหมึกสีดำสำหรับพิมพ์งาน (OPSET INK) ผสมกับน้ำมันสนแล้วใช้ลูกประคบทาให้ทั่วเสมอกันจากนั้นรอนสีแห้งสนิท

ภาพที่ 26 ภาพแสดงการรองพื้นด้วยหมึกสีดำสำหรับพิมพ์งาน (OPSET INK)

3. นำกระดาษสำหรับคัดลอกผลงาน และภาพร่างที่ขยายขนาดที่เตรียมไว้มาติดกับตัวแม่พิมพ์ไม้ที่เตรียมไว้แล้ว จากนั้นใช้ปากกาลูกลื่นคัดลอกภาพร่างลงสู่ตัวแม่พิมพ์ด้วยความละเอียด

4. ใช้เครื่องมือแกะไม้ (woodcut tool) แกะลงบนแผ่นแม่พิมพ์ตามที่ร่างไว้โดยละเอียด และหากเครื่องมือที่ใช้ในการแกะไม้ไม่มีความคมให้นำกระดาษทรายขัดเหล็ก ค่อยๆ ลับเครื่องมือให้มีความคมตามที่ต้องการ

กระบวนการสร้างแม่พิมพ์

1. นำภาพร่างที่เสร็จสมบูรณ์ ที่ได้ขนาดตามที่ต้องการโดยใช้โปรแกรม Adobe Photoshop กลับด้านของภาพจากซ้ายไปขวาให้เรียบร้อย ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้นั้นในขั้นตอนการพิมพ์ภาพที่ได้ออกมาจะสลับซ้ายขวานั้น ก่อนที่จะนำภาพร่างไปขยายควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าภาพที่จะปรากฏออกมาจากการแกะแม่พิมพ์ จะได้ผลงานตามที่ต้องการอย่างแน่ชัด

2. การเตรียมแผ่นไม้กระดานที่ใช้ในการสร้างแม่พิมพ์ วัดขนาดของแม่พิมพ์ให้ได้ขนาดตามที่ต้องการให้เรียบร้อย นำแม่พิมพ์มาตัดโดยใช้เลื่อยมือตัดแผ่นแม่พิมพ์ตามรอยที่วัดขนาดไว้ พอได้ขนาดแม่พิมพ์ตามที่ต้องการแล้ว ต้องนำแม่พิมพ์ที่ได้มาลองพื้นด้วยหมึกพิมพ์สีดำให้ทั่ว เพื่อที่จะเป็นการสังเกตน้ำหนักที่ชัดเจนในขั้นตอนการแกะแม่พิมพ์ต่อไปโดยการลองพื้นให้เสมอทั่วกัน จากนั้นใช้กระดาษทรายขัดแม่พิมพ์เพื่อให้ผิวหน้าของแม่พิมพ์เรียบที่สุด

3. ขั้นตอนการลอกแม่แบบลงบนแผ่นแม่พิมพ์ โดยใช้กระดาษคาร์บอน วางบนแผ่นแม่พิมพ์ที่ลองพื้นด้วยหมึกสีดำมาแล้ว จากนั้นนำภาพร่างที่ขยายแล้วนำมาวางทับด้านบนอีกทีจากนั้นใช้ปากกาลูกลื่นคัดลอกภาพร่างลงสู่ตัวแม่พิมพ์อย่างละเอียด

ภาพที่ 27

ภาพแสดงการลอกกลายลงแผ่นไม้

ภาพที่ 28

ภาพแสดงการลอกกลายลงแผ่นไม้

ภาพที่ 29 ภาพแสดงการลอกลายลงแผ่นไม้

4. เมื่อร่างภาพบนแม่พิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการแกะผิวแม่พิมพ์ให้เกิดร่องไปตามรูปทรงที่ร่างไว้ โดยละเอียด ซึ่งใช้เครื่องมือในการสร้างน้ำหนักที่หลากหลาย โดยใช้เครื่องมือที่มีหลายลักษณะ เช่น ตัวยาว ตัวยูใหญ่ ตัวยูเล็ก เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ปรากฏในส่วนที่แกะบนผิวแม่พิมพ์นั้นใน ส่วนที่เป็นร่องลึกจะเป็นสีขาว ในส่วนที่ไม่ได้แกะออกจะเป็นส่วนของน้ำหนักเข้มหรือดำ ซึ่งจะเห็นได้ชัดในกระบวนการพิมพ์ต่อไป

ภาพที่ 30 ภาพแสดงสร้างน้ำหนักด้วยการแกะแผ่นไม้

ภาพที่ 31

ภาพแสดงสร้างน้ำหนักด้วยการแกะแผ่นไม้

ขั้นตอนการพิมพ์ชิ้นงาน

ในกระบวนการพิมพ์นั้นมีเทคนิควิธีการหลายขั้นตอน เพราะผลงานมีขนาดใหญ่ต้องมีการวางแผน และการเตรียมการพอสมควร หลังจากแกะแม่พิมพ์เสร็จแล้ว นำกระดาษทรายมาขัดผิวหน้าของแม่พิมพ์ให้เรียบร้อย เพราะในขั้นตอนการแกะแม่พิมพ์นั้น อาจจะมีเศษของแม่พิมพ์ที่ติดค้างอยู่ด้วย หลังจากนั้นทำความสะอาดให้เรียบร้อยเพื่อพร้อมที่จะกลิ้งหมึกลงบนแผ่นแม่พิมพ์

ภาพที่ 32 ภาพแสดงการทำความสะอาดแม่พิมพ์ด้วยกระดาษทราย

ขั้นตอนการเตรียมสีและการกลิ้งสีลงบนแผ่นแม่พิมพ์

ใช้เกรียงในการตักสีออกจากกระป๋องสีพอประมาณ จากนั้นนวดสีจนเหลวและผสมด้วยลินสีด (linsed oli) ลงในหมึกพิมพ์ ประมาณ 1-2 หยด และนวดให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นเริ่มกลิ้งหมึกพิมพ์ โดยกลิ้งบนโต๊ะหินอ่อนให้เนียนที่สุดก่อน แล้วจึงค่อยๆกลิ้งหมึกพิมพ์ลงให้ทั่วแผ่นแม่พิมพ์ การกลิ้งหมึกลงบนแม่พิมพ์นั้นควรกลิ้งหมึกให้เนียนและค่อยๆกลิ้งแบบบางๆที่สุด เพราะหากกลิ้งหมึกพิมพ์หนาเกินไปจะทำให้หมึกพิมพ์ลงไปอุดอยู่ในร่องของเส้นที่ไว้ ทำให้รายละเอียดของผลงานไม่ชัดเจน จะสังเกตโดยหลังจากกลิ้งเสร็จแล้วจะเห็นเงาสะท้อนจากแม่พิมพ์ จะเห็นเป็นเงาดำสนิท เมื่อกำลังสีจนทั่วได้ที่แล้วก็นำแม่พิมพ์ไปสู่ขั้นตอนของการพิมพ์ต่อไป

ภาพที่ 33

ภาพแสดงการผสมสีด้วยลินสีด

ภาพที่ 34

ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมหมึก เพื่อกลึงสีลงแม่พิมพ์

ภาพที่ 35 ภาพแสดงการกลึงสีลงบนแม่พิมพ์

ขั้นตอนการเตรียมกระดาษพิมพ์งาน

ในการพิมพ์ผลงานที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมีขั้นตอน วิธีการที่เพิ่มขึ้น จากการพิมพ์งานขนาดปกติ ต้องมีการวางแผนในขั้นตอนการพิมพ์ใช้พื้นที่ในการพิมพ์ค่อนข้างเยอะเช่นการยึดกระดาษที่มีขนาดใหญ่โดยใช้ปากกาค้ำวัสดุ (c-clamp) ยึดกับโต๊ะพิมพ์งานให้แน่นหนา เพื่อนำแม่พิมพ์ไม่เข้าไปวางบนโต๊ะที่ยึดติดกับกระดาษไว้

เมื่อนำตัวแม่พิมพ์มาวางบนโต๊ะที่ยึดกระดาษแล้ว วางกระดาษบนแผ่นแม่พิมพ์แล้วหมุนปากกาค้ำวัสดุให้แน่น จากนั้น เริ่มขั้นตอนการพิมพ์ด้วยมือ โดยใช้อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง ซึ่งได้แรงบันดาลใจจากอุปกรณ์ของประเทศญี่ปุ่น คือ บาเล็งสำหรับพิมพ์งานภาพพิมพ์ ซึ่งในกระบวนการพิมพ์มือโดยการใช้บาเล็งนั้นใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานพอสมควร เนื่องจากผลงานที่มีขนาดใหญ่และละเอียด เมื่อพิมพ์มือจนแน่ใจว่าพิมพ์จนสมบูรณ์แล้วค่อยๆยกกระดาษพิมพ์งานออกจากแม่พิมพ์ และนำผลงานไปตากบนไม้กระดานจนแห้งสนิท จึงเสร็จสิ้นในขั้นตอนกระบวนการพิมพ์ผลงาน

ภาพที่ 36

ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมกระดาษ

ภาพที่ 37

ภาพแสดงการลือกระดาษด้วย c-clamp

ภาพที่ 38

ภาพแสดงการนำแม่พิมพ์มาวางบนโต๊ะที่ยึดกระดาษไว้

ภาพที่ 39

ภาพแสดงการนำกระดาษค้อยวางบนแผ่นแม่พิมพ์

ภาพที่ 40

ภาพแสดงการใช้บาเล็ง ในการพิมพ์ผลงาน

ภาพที่ 41

ภาพแสดงการเปิดดูผลงานบางส่วนที่พิมพ์เรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ 42   ภาพแสดงการยกผลงานออกจากตัวแม่พิมพ์

อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

1. แม่พิมพ์ไม้ MDFหรือไม้กระดานอัด
2. กระดาษสำหรับทำภาพพิมพ์ ((FABRIANO)
3. หมึกพิมพ์ (OPSET INK)
4. เครื่องมือแกะไม้ (woodcut tool) เป็นเครื่องมือสร้างพื้นผิวให้ปรากฏบนผิวหน้าของแม่พิมพ์ไม้ด้วยการขูด แกะ เป็นต้น อุปกรณ์แต่ละชนิดให้ลักษณะของพื้นผิวที่ต่างกัน
5. น้ำมันสน (Pine oil)
6. ลูกประคบ สำหรับใช้ถาลองพื้นแม่พิมพ์
7. ลูกกลิ้งยาง (rubber roller printmaking) ใช้สำหรับกลิ้งสีให้สม่ำเสมอและอยู่ในระนาบเดียวกัน
8. บาเรจ อุปกรณ์ที่ใช้พิมพ์มือของผลงาน
9. กระดาษทราย (sand paper) ใช้สำหรับปรับหน้าผิวแม่พิมพ์ให้เรียบเนียน
10. ปากกาลูกกลิ้งที่ใช้ร่างแบบร่างบนแม่พิมพ์
11. กระดาษคาร์บอนสีขาว ใช้สำหรับขั้นตอนการร่างภาพร่างสู่แม่พิมพ์
12. เกรียงผสมสี เป็นอุปกรณ์ใช้ผสมสีให้เข้ากันได้ง่าย
13. ลินซีด (linseed oil) ใช้สำหรับผสมสี
14. ปากกาจับวัสดุ (c-clamp) ใช้สำหรับยึดกระดาษบนโต๊ะให้แน่น

ภาพที่ 43

ภาพแสดง เครื่องมือแกะไม้

ภาพที่ 44

ภาพแสดง ตูกล้าง

ภาพที่ 45

ภาพแสดง เกรียงผสมสี

ภาพที่ 46 ภาพแสดง ตัวล็อก หรือ c-clamp

ภาพที่ 47 ภาพแสดง หมึก น้ำมันสน ทินเนอร์

บทที่ 4

แนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

ศาสตราจารย์ชลุต นิมเสมอ ได้กล่าวถึงกระบวนการของการสร้างสรรค์ไว้ในหนังสือ องค์ประกอบของศิลปะ ความว่า

กระบวนการของการสร้างสรรค์ศิลปะมีจุดเริ่มต้น มีการพัฒนา และมีที่สิ้นสุด เป็นขั้นตอนที่ สอดคล้องต่อเนื่องกัน ซึ่งอาจกล่าวโดยย่อได้ดังนี้

1. รูปความคิด หรือมโนคติ (Idea) ก่อตัวขึ้นจากปฏิกิริยาของศิลปินต่อสภาพแวดล้อมจาก ปรชญา หรือจากประสบการณ์ที่เราเรียกกันว่าจุดบันดาลใจ
2. รูปความคิดหลายๆ ความคิดของสิ่งหนึ่งที่รวมตัวเข้าด้วยกันแล้วพัฒนาขึ้นจนถึงระดับหนึ่ง ที่พอจะเรียกว่าเป็นจุดหมาย หรือแนวความคิด (Concept)
3. โครงสร้างของรูปทรง หรือจะเรียกว่าสัญลักษณ์ก็ได้ ที่สอดคล้องกับอารมณ์ส่วนตัว และ จุดหมาย หรือแนวความคิด จะปรากฏขึ้นร่างๆ เป็นรูปที่สัมผัสได้ด้วยการเห็น หรือรูปใน ธรรมารมณ์ อาจเป็นผลไม้ ทิวทัศน์ หรือการประกอบกันของระนาบของมวล หรือทัศนธาตุ อื่นๆ
4. การเห็นแจ้งของศิลปินผสมกับสัญลักษณ์ในข้อ 3 จะสร้างจินตภาพขึ้น
5. ศิลปินจะหาวัสดุ และวิธีการที่เหมาะสมแปลจินตภาพภายในออกมาเป็นรูปภายนอก และ โดยกระบวนการนี้จะทำให้จินตภาพที่ปรากฏตัวขึ้นร่างๆ นั้นมีการเปลี่ยนแปลงคลี่คลาย ไปสู่ความเด่นชัด และสมบูรณ์ในขั้นสุดท้าย⁸

จากหลักการดังกล่าว และคำชี้แนะของอาจารย์ ข้าพเจ้าได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนาผลงานของตนเอง ซึ่งข้าพเจ้ามีการทดลอง วิเคราะห์ และพัฒนาผลงานมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งเทคนิค และรูปแบบ โดยจำแนกออกเป็น 3 ระยะ ได้ดังนี้

⁸ Ibid.

การพัฒนาด้านเนื้อหาสาระ ระยะที่ 1

ในการสร้างสรรค์ผลงานช่วงแรก ข้าพเจ้านำเสนอผลงานผ่านรูปลักษณะของสภาพที่พักอาศัย โดยเน้นไปที่โครงสร้างอันเป็นอัตลักษณ์ของที่พักในเขตก่อสร้าง เมื่อเห็นก็สามารถรับรู้ได้อย่างตรงไปตรงมา มุ่งเน้นแสดงรูปทรงวัตถุที่มีในบริเวณนั้น อันเป็นตัวชี้วัดให้เห็นว่าคนงานก่อสร้างเหล่านี้ มีวิถีที่ดำเนินไปตามการเจริญเติบโตของสังคมที่รวดเร็ว อีกทั้งสื่อความหมายเชิงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น พวกเขาพาเอาความหลากหลายทางวัฒนธรรมเข้ามาเผยแพร่ ตลอดจนแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาแก่กัน สิ่งที่ข้าพเจ้าเลือกมาถ่ายทอด เช่น เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนที่นำติดตัวมาๆ ประยุกต์เข้ากับสิ่งที่มีอยู่โดยรอบพื้นที่ งานดาวเทียม เป็นต้น

ภายใต้สิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้าสัมผัส รู้สึกได้ถึงชีวิตของผู้ค้าขายแรงงาน กำลังสร้างสิ่งที่คนส่วนใหญ่เรียกว่า “บ้าน” ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย และให้ความสุขกับทุกคนในครอบครัว “บ้าน” ซึ่งในอุดมคติย่อมเป็นสิ่งปลูกสร้างที่แข็งแรง ปลอดภัย สัมผัสได้ถึงความอบอุ่น หากแต่ที่พักอาศัยของพวกเขาเอง กลับประกอบขึ้นด้วยแผ่นสังกะสี มีรูปแบบเรียบง่าย ดูไม่มั่นคง ยึดหลักแค่พอเป็นที่พักอาศัย กินอยู่หลับนอนของครอบครัวกรรมกรเท่านั้น

เนื้อหาสาระของการสร้างสรรค์ในช่วงแรกนี้ ยังไม่มีความชัดเจนในแง่การแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกมากนัก คือ ขาดการวิเคราะห์ ถิ่นกรอง ข้อมูลที่บันทึกมา อีกทั้งการจัดการในแง่การสร้างสรรค์ คือ ภาพต้นแบบที่บันทึกด้วยกล้องถ่ายรูป เมื่อถ่ายทอดออกมาเป็นภาพพิมพ์แกะไม้ มีรายละเอียดเยอะที่ไม่ได้แสดงออกมา ด้วยเหตุนี้ผลงานในช่วงแรกจึงยังไม่ลงตัวตามจุดประสงค์ของเนื้อหาที่ตั้งใจไว้เท่าที่ควร

ภาพผลงานระยะที่ 1

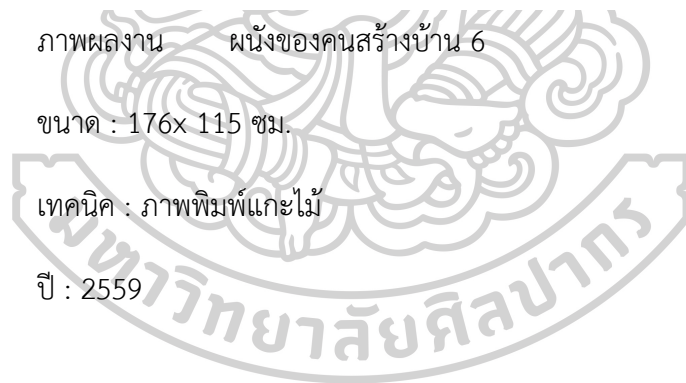
ภาพที่ 48

ภาพผลงาน ผนังของคนสร้างบ้าน 6

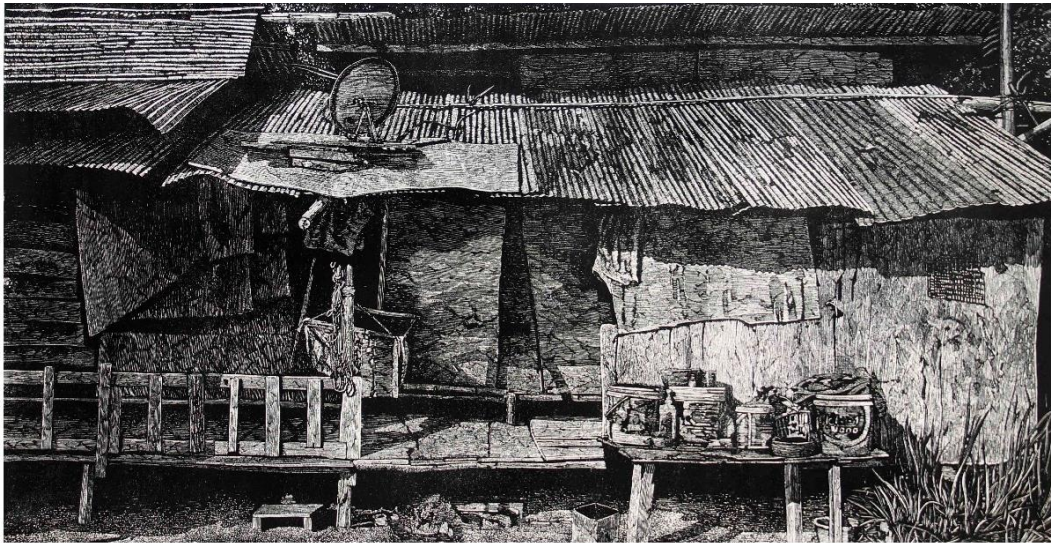
ขนาด : 176x 115 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

ภาพที่ 49

ภาพผลงาน บ้านกรรมกร (เชียงใหม่)

ขนาด : 120x 80 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

ภาพที่ 50

ภาพผลงาน บ้านกรรมกร 2

ขนาด : 176x 95 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

ภาพที่ 51

ภาพผลงาน บ้านกรรมกร 3

ขนาด : 156x 95 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

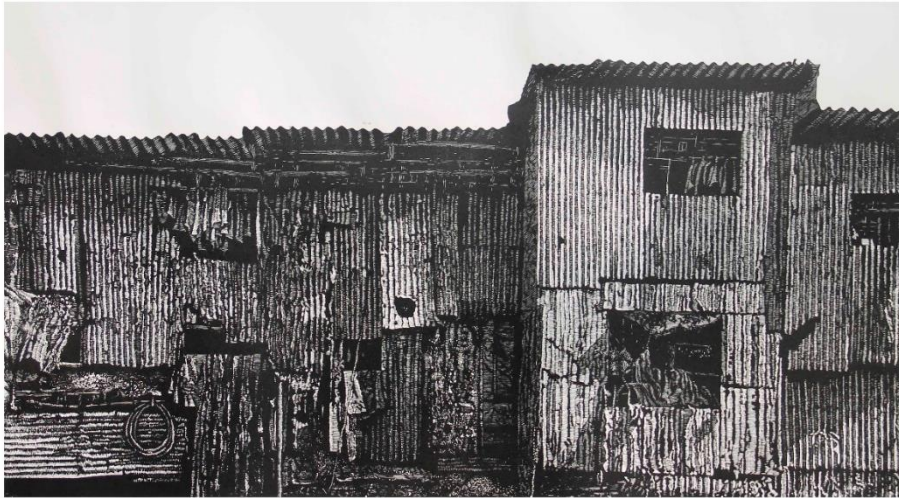
ภาพที่ 52

ภาพผลงาน ผนังของคนสร้างบ้าน 4

ขนาด : 167x 100 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

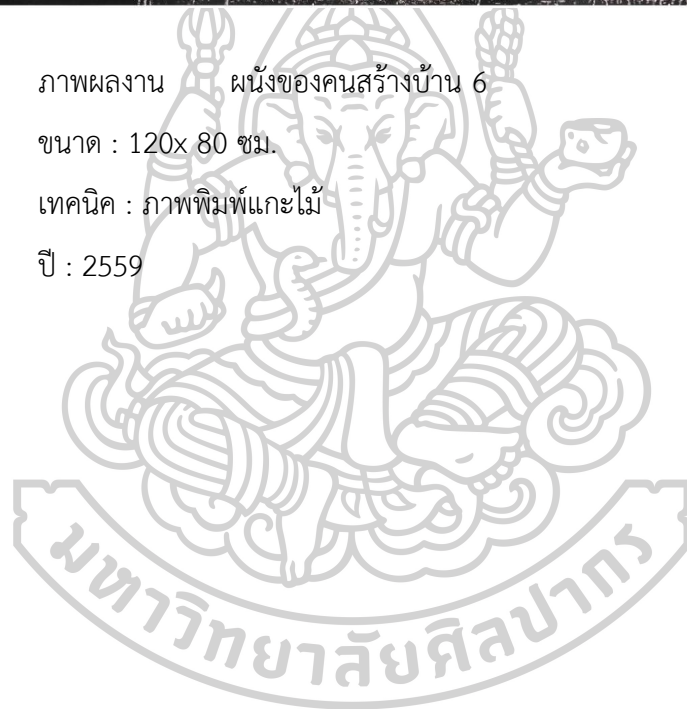
ภาพที่ 53

ภาพผลงาน ผนังของคนสร้างบ้าน 6

ขนาด : 120x 80 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

การพัฒนาในด้านรูปแบบและด้านกระบวนการคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ระยะที่ 2

ในการสร้างสรรค์ผลงานระยะที่ 2 ข้าพเจ้ามุ่งเน้นศึกษาข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น โดยเข้าไปสัมผัส และใช้ชีวิตร่วมกับคนงานก่อสร้าง การเข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศโดยตรง จึงนำมาต่อยอดและพัฒนาทั้งรูปแบบ และแนวความคิด เมื่อผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำให้สอดคล้องกันทั้งสองทาง คือ ทั้งรูปแบบที่ประสานกันกับแนวคิด

ผลงานในระยะที่ 2 นี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะตามโครงสร้างของสถาปัตยกรรม ได้แก่ โครงสร้างแบบสมัยใหม่ เช่น ตึก คอนโดมิเนียม รวมถึงสถาปัตยกรรมที่สร้างด้วยคอนกรีต หรือปูนซีเมนต์ เป็นต้น ลักษณะที่ 2 คือ โครงสร้างของที่พักอาศัยคนงานก่อสร้างซึ่งเป็นโครงสร้างแบบชั่วคราว สามารถเคลื่อนย้าย และรื้อถอนได้ง่าย ดังนั้นในผลงานจึงเกิดเป็นมิติที่ขัดแย้ง เกิดเป็นความแตกต่างระหว่างรูปลักษณ์โครงสร้างที่สมบูรณ์กับโครงสร้างที่ไม่สมบูรณ์ของสถานที่พักอาศัยระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ การเงินที่ต่างกัน ดังที่กล่าวมานี้จึงสัมพันธ์กับกระบวนการคิดที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงวิถีของผู้ใช้แรงงาน ข้าพเจ้าเลือกใช้โทนสีน้ำตาลซีเปีย (Sepia) เข้ามาถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกการเริ่มต้น ในชีวิตประจำวัน โทนสีที่แทนถึงสภาวะจิตใจของคนงานเหล่านี้ ความอ้างว้าง โดดเดี่ยว ที่อยู่ลึกๆ ภายในจิตใจ การวางน้ำหนักในผลงาน ถ่ายทอดผ่านแสงในยามพลบค่ำ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุติพักจากการทำงาน กลับมาจากที่พัก เพื่อพักผ่อนเอาแรง เพื่อประกอบภาระงานในวันต่อไป

ปัญหาการสร้างสรรค์ในช่วงนี้ ข้าพเจ้าเลือกใช้ข้อมูลในการสร้างสรรค์จามสภาพจริงมากเกินไป ซึ่งควรเลือกองค์ประกอบที่ลงตัว และสมบูรณ์มาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ ในบางจังหวะขาดรูปทรงที่ชัดเจน บางจังหวะมีรูปทรงซ้ำของเครื่องใช้รกจนเกินไป ทำให้ผลงานขาดความพอดี บรรยากาศโดยรวมของผลงานขาดมิติที่สมบูรณ์ และขาดความลงตัวตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ภาพผลงานระยะที่ 2

ภาพที่ 54 ภาพผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 1

ขนาด : 172 x 112 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

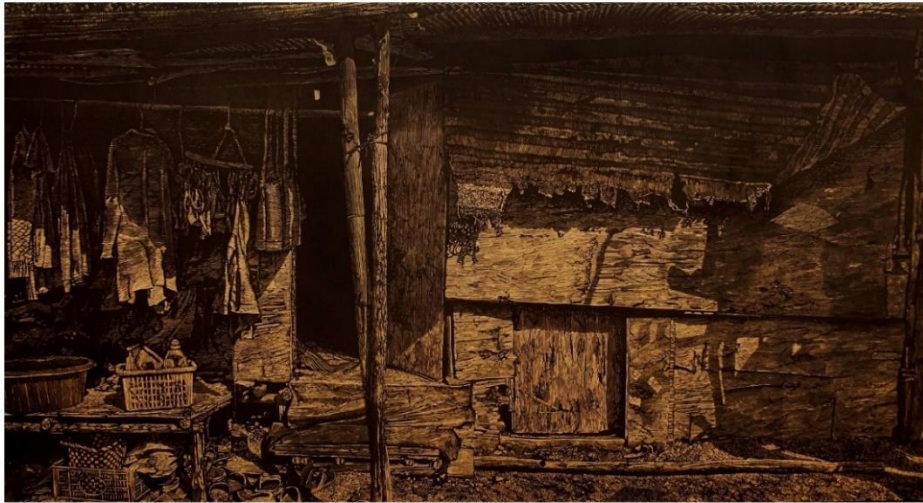

ภาพที่ 55 ภาพผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 2

ขนาด : 170 x 112 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

ภาพที่ 56

ภาพผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 3

ขนาด : 168 x 100 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

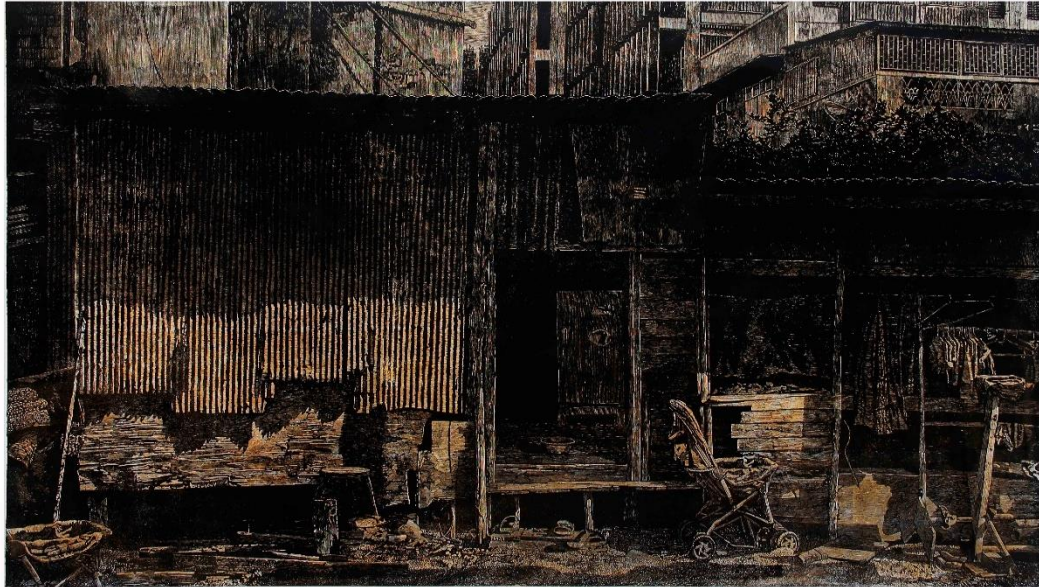
ภาพที่ 57

ภาพผลงาน บ้านกรรมกร 4

ขนาด : 168 x 112 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

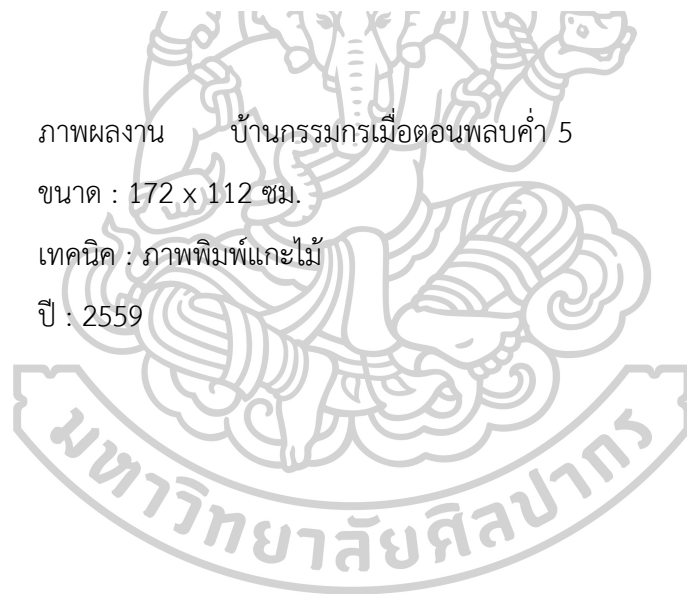
ภาพที่ 58

ภาพผลงาน บ้านกรรมกรเมื่อตอนพลบค่ำ 5

ขนาด : 172 x 112 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2559

การพัฒนาในด้านรูปแบบและด้านกระบวนการคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ระยะที่ 3

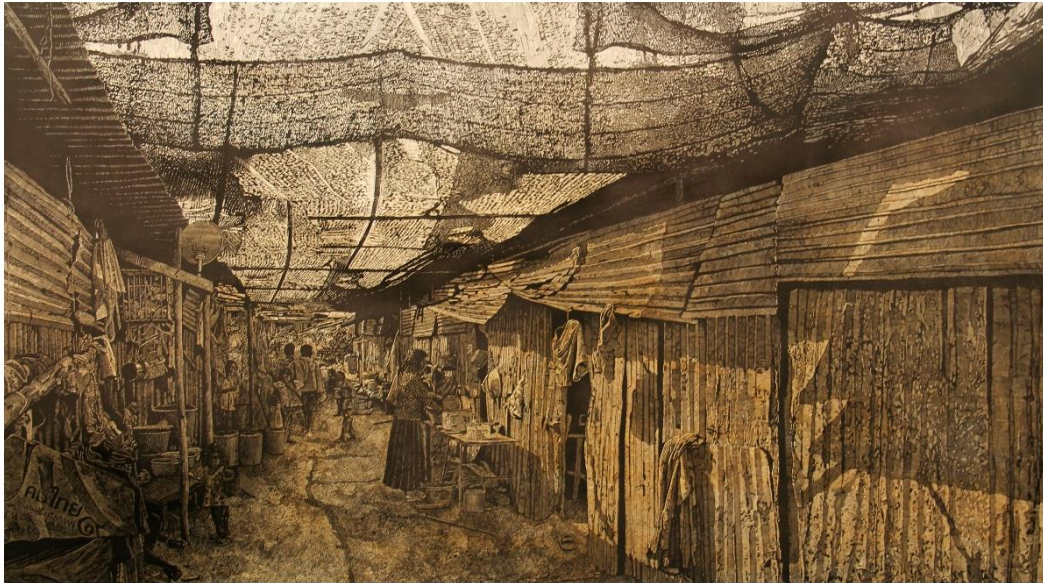
ผลงานในระยะที่ 3 ข้าพเจ้าเริ่มมุ่งเน้นถ่ายทอดบรรยากาศ และอารมณ์อ้างว้าง โดดเดี่ยว แต่แฝงไว้ด้วยความอบอุ่นที่มีในชุมชนแรงงานพลัดถิ่นด้วยกัน โดยยังคงเลือกใช้โทนสีน้ำตาลซี-เปีย (Sepia) เพื่อสื่ออารมณ์ ให้สอดคล้องกับความคิด และเนื้อหาที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน

การนำเสนอด้านการจัดวางองค์ประกอบ ได้พัฒนาต่อจากผลงานชุดก่อน ข้าพเจ้าได้นำหลักทัศนียภาพ (Perspective) เข้ามามีบทบาทสำคัญ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และนำสายตาของผู้ชม ให้รู้สึกร่วมกับผลงานมากขึ้น ผลงานชุดนี้บอกเล่าเรื่องราวของการดำเนินชีวิตของพวกเขา โดยข้าพเจ้าได้เพิ่มบริบทหนึ่งเข้ามา เพื่อให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ คือ รูปทรงของเครื่องใช้ไม้สอยที่มีสภาพเก่า และเต็มไปด้วยร่องรอยการใช้งาน ผ่านกาลเวลามายาวนาน สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ได้ถึงความเรียบง่าย และพอเพียงตามแนวความคิดของเรื่องที่ข้าพเจ้าวางไว้

ผลงานชุดนี้ ยังมีจุดเด่นในเรื่องของแสงเงา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่ง ช่วยให้ผลงานมีมิติ และบรรยากาศที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยข้าพเจ้าเลือกใช้แสงเงาจัด แบ่งน้ำหนักที่ชัดเจน หากแต่ยังคงไว้ซึ่งความนุ่มนวล เพื่อให้เห็นถึงรูปทรงของวัตถุที่เด่นชัด ในจังหวะที่แสงพาดลงมา ส่วนที่เป็นน้ำหนักเข้ม มีความหนักแน่น แฝงไว้ด้วยความละเอียดอ่อนที่อยู่ภายใต้เงามืด เพื่อถ่ายทอดให้คนภายนอกได้สัมผัส รับรู้ ถึงชีวิตของคนกลุ่มนี้อย่างลึกซึ้ง

ภาพผลงานระยะที่ 3

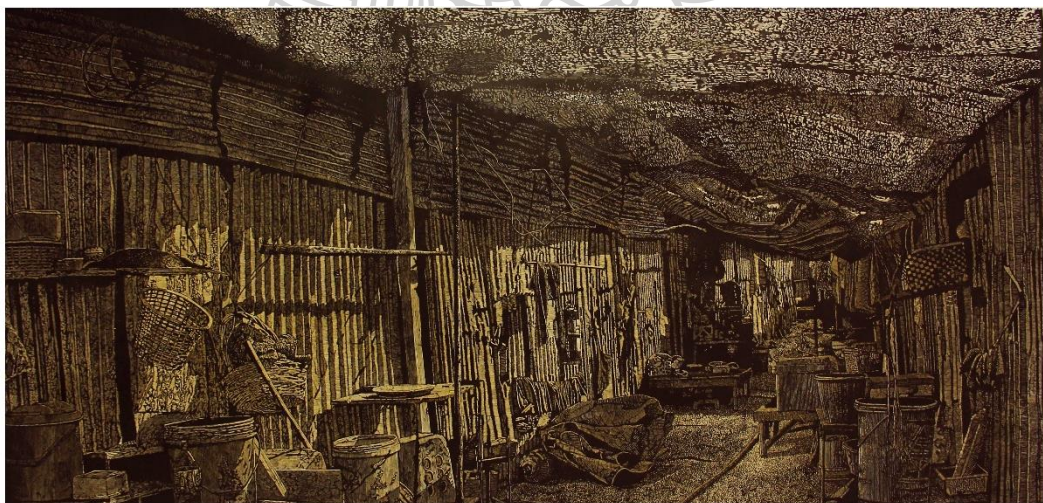
ภาพที่ 59

ภาพผลงาน ตรอกกรรมกร 1

ขนาด : 200 x 120 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

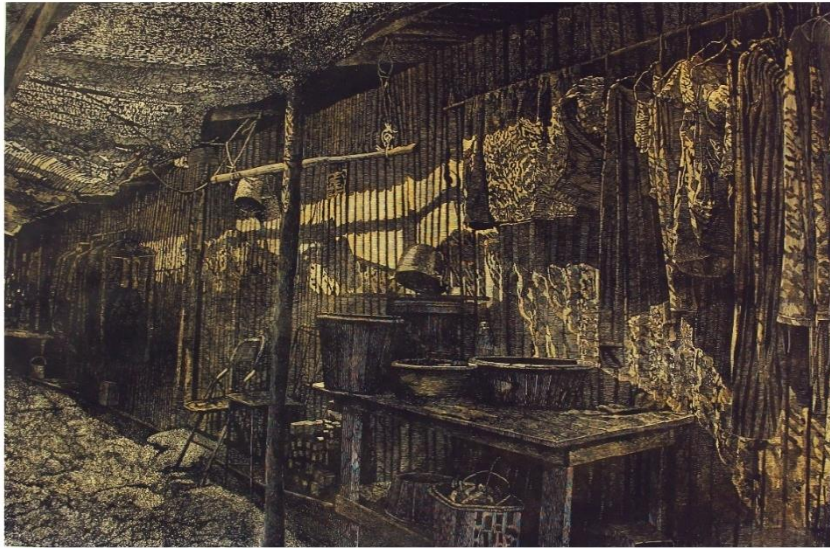
ภาพที่ 60

ภาพผลงาน ตรอกกรรมกร 2

ขนาด : 200 x 100 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

ภาพที่ 61

ภาพผลงาน ตระกูลกรรมกร 3

ขนาด : 168 x 120 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

ภาพที่ 62

ภาพผลงาน ตระกูลกรรมกร 1

ขนาด : 160 x 115 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

ผลงานในช่วงวิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อ “บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง” ข้าพเจ้าได้สรุปแนวคิดพัฒนา รูปแบบของการนำเสนอตามจุดประสงค์ อีกทั้งสอดคล้องกับเนื้อหาที่ได้ศึกษาหาข้อมูลมาตลอด เวลาของการสร้างสรรค์ ซึ่งได้พบเห็นปัญหา และจุดบกพร่องในผลงาน รวมถึงวิธีการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ จนสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ด้าน สุนทรียศาสตร์ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการพัฒนาในเรื่องของมุมมอง และวิธีการสื่อสาร ให้ผู้เข้าชม ผลงานได้รับรู้ผ่านมุมมองที่พิเศษ แตกต่างจากผลงานในชุดก่อนวิทยานิพนธ์อย่างชัดเจน จากการ วิเคราะห์ รวบรวมรายละเอียด สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นหลักๆ ในกระบวนการสร้างสรรค์ต่างๆ ดังนี้

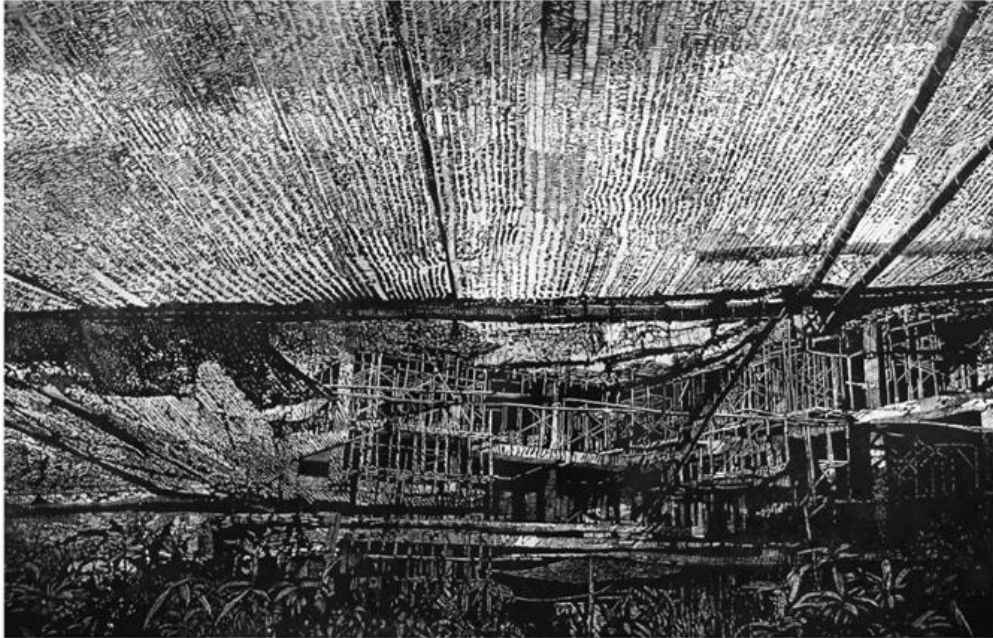
1. ด้านเนื้อหา รูปทรงของวัตถุ และพื้นที่ในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้านำเสนอโครงสร้างที่มีนัย ยะแฝง แสดงตัวตนของพื้นที่ที่สื่อถึงการดำรงชีวิตอยู่ ภายใต้การปกคลุมของวัตถุในที่นี่คือ ผ้าแกลน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ ผ่านมุมมองแบบมดมอง (Ant's eyes view) คือ ผ่านมุมมองภายในร่มเงาไปสู่ภายนอก ก่อให้เกิดความรู้สึกที่มีพลัง และยิ่งใหญ่ เมื่อมอง จากภายในที่พักคนงานก่อสร้าง

2. ด้านการสร้างสรรค์กระบวนการทางเทคนิค มีความละเอียดอ่อน เป็นเทคนิคเฉพาะมี ความพิเศษที่สามารถสร้างสรรค์บรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึกในผลงานให้มีมิติที่ลุ่มลึก สร้างสรรค์น้ำหนักที่มีระยะของแสง และเงาอย่างชัดเจน ผ่านร่องรอยของการแกะด้วยลักษณะที่ หลากหลาย ทำให้รายละเอียดของผลงานทั้งหมดเชื่อมโยง และสื่อสารให้ผู้คนได้รับรู้ผ่านการ แสดงออกทางรูปลักษณ์ ตรงตามประเด็นที่ต้องการถ่ายทอดได้อย่างลงตัว

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เริ่มต้นจากการหาข้อมูลพื้นฐานทางสภาพที่ เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน จากจุดเริ่มต้นนั้น การสร้างสรรค์ผลงานผ่านปัญหา และได้แก้ปัญหาที่เข้ามา เสมอๆ นับได้ว่าเป็นบทพิสูจน์สำคัญที่ทำให้รู้จักกระบวนการคิด วิเคราะห์ หาวิธีการแก้ไขปัญหา พัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานให้สัมฤทธิ์ผล

ผลงานชุด “บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง” ได้ตอบสนองต่อความรู้สึกที่ข้าพเจ้าต้องการ นำเสนอ กระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะได้อย่างอิสระ และเต็มที่ ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงาน วิทยานิพนธ์ในชุดนี้ยังเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าได้พัฒนาศักยภาพทั้งความคิด และทักษะ ฝีมือของข้าพเจ้าอีกต่อไปในอนาคต

ภาพผลงานในช่วงชุดวิทยานิพนธ์

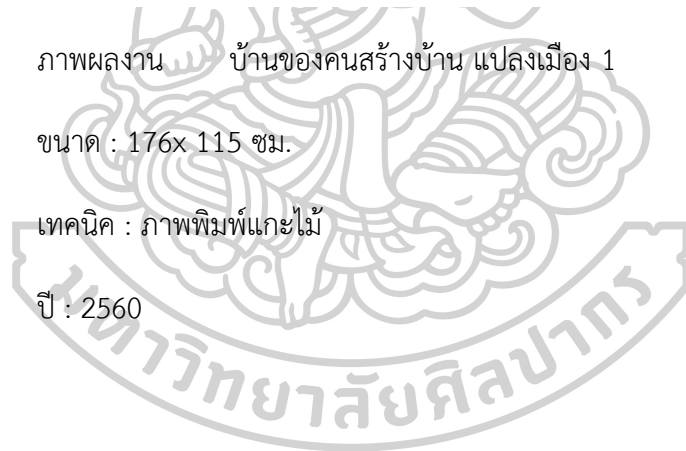
ภาพที่ 63

ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 1

ขนาด : 176x 115 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

ภาพที่ 64

ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 2

ขนาด : 170x 115 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

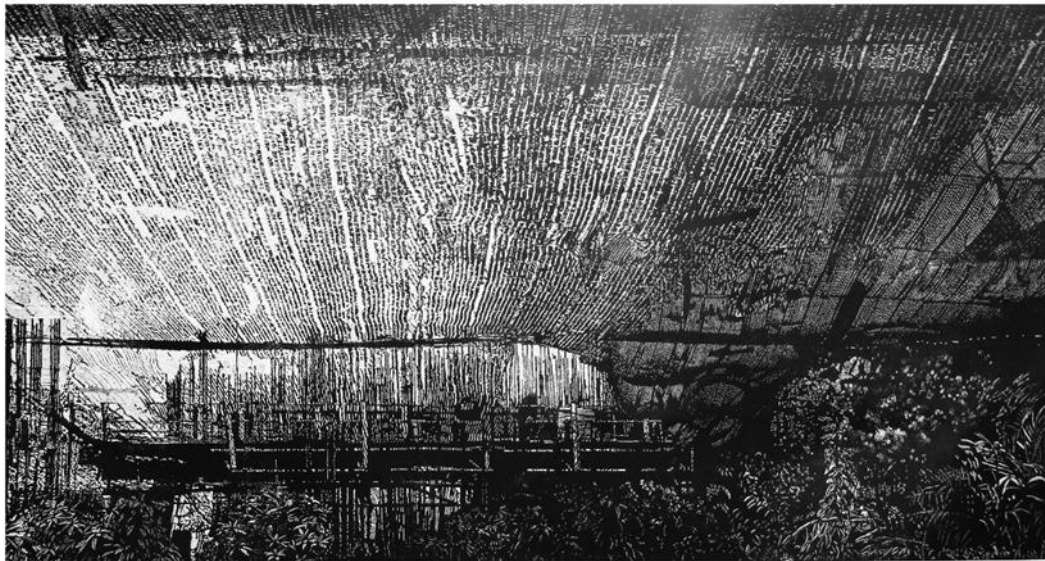
ภาพที่ 65

ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 3

ขนาด : 172x 115 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

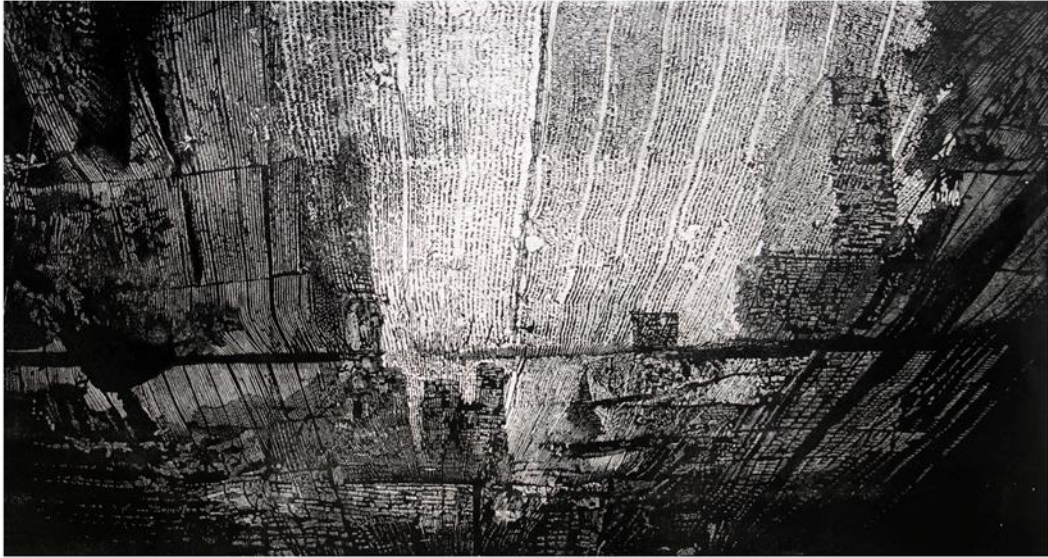
ปี : 2560

ภาพที่ 66 ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 4
 ขนาด : 180x 115 ซม.
 เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้
 ปี : 2560

ภาพที่ 67 ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 5
 ขนาด : 200x 115 ซม.
 เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้
 ปี : 2560

ภาพที่ 68

ภาพผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 6

ขนาด : 175x 100 ซม.

เทคนิค : ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี : 2560

บทที่ 5

บทสรุป

“ศิลปะคือการแสดงออกของความเป็นมนุษย์

ความเป็นมนุษย์คือความดีที่สามารถแสดงออกได้ด้วยความงาม”⁹

การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ข้าพเจ้าแสดงออกผ่านเนื้อหาที่เป็นประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยทั้งสุข และทุกข์ปะปนกันไป แต่เมื่อตกผลึกทางความคิด แล้วแปรเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองถ่ายทอดเป็นงานศิลปะแล้วนั้น ย่อมเกิดสุนทรียะต่อตัวข้าพเจ้าเอง และหวังว่าจะส่งไปถึงผู้อื่นได้สัมผัสรับชมผลงาน

การสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง” นี้เริ่มต้นจากความคิด และความรู้สึกที่ผูกพันเกี่ยวกับชีวิตที่เรียบง่าย ภายใต้สภาพแวดล้อมของชุมชนคนงานก่อสร้าง ซึ่งมีการดำรงชีพที่สมถะ ไร้ซึ่งการออกแบบที่ซับซ้อน หรือการวางแผนใดๆ ที่เกินกว่าความจำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้ามองว่าเป็นสิ่งที่น่าค้นหา และเป็นเนื้อหาสาระที่พิเศษ ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในหลายรูปแบบที่ทำให้ได้รับความรู้ที่แท้จริงในเรื่องที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งข้าพเจ้าได้มีการค้นคว้า ปรับปรุงทั้งด้านเนื้อหา เทคนิค และรูปแบบวิธีการนำเสนอ เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองต่อกระบวนการทางความคิด ถ่ายทอดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอ

จากแรงบันดาลใจทางความคิดดังที่กล่าวมาข้างต้นบวกกับประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้สัมผัสถึงเบื้องลึกของชีวิตที่เรียบง่ายภายในชุมชนคนงาน ภายใต้การดำเนินชีวิตเปี่ยมล้นไปด้วยสุนทรียะที่แฝงอยู่ภายในจิตใจ และสิ่งปลูกสร้างที่กลุ่มคนเหล่านี้อาศัยอยู่ สิ่งเหล่านี้ก่อตัวเป็นความสุขอย่างเรียบง่ายของการดำเนินชีวิต อันสอดคล้องกับกระบวนการทางเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ตอบสนอง และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างชัดเจน ด้วยร่องรอย และเส้นสายของวิธีการแกะไม้ ซึ่งมีลักษณะที่พิเศษอันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ที่ถูกถ่ายทอดออกมาในผลงานวิทยานิพนธ์นี้

ผลงานชุด “บ้านของคนสร้างบ้านแปลงเมือง” เป็นผลงานศิลปะอีกหนึ่งชุดที่ข้าพเจ้าภาคภูมิใจ และมุ่งเน้นให้เห็นถึงคุณค่าของความงดงามในการดำเนินชีวิตซึ่งแฝงไปด้วยนัยยะของ

⁹ สัพเพหระเกี่ยวกับชีวิตและศิลปะ (กรุงเทพฯ: อัมรินทร์, 2558).

ความรู้สึกรับประกันเป็นสุนทรียศาสตร์แห่งความสุขสงบ ซึ่งก่อให้เกิดจินตนาการทางความคิดในการดำเนินชีวิตสืบไป

รายการอ้างอิง

ArtBangkok. "เปิดกรูศิลป์กรรมของประพันธ์ ศรีสุตา." <http://www.artbangkok.com/?p=6164>.

Royal Academician. "Emma Stibbon Ra." <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/name/emma-stibbon-ra>.

คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้. "ทฤษฎีการวางผังเมืองและผังภาค."

https://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning50/la471/course_chapt_menu.html.

ชลูด นิ่มเสมอ. สัพเพหระเกี่ยวกับชีวิตและศิลปะ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2558.

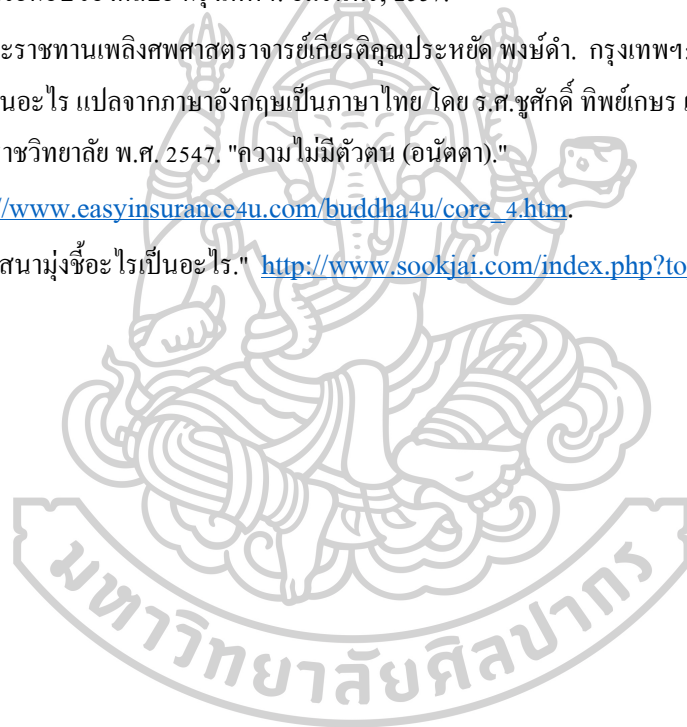
———. องค์ประกอบของศิลปะ กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2557.

ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์เกียรติคุณประยัด พงษ์คำ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2557.

พระพุทธรเจ้าสอนอะไร แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดย ร.ศ. ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร และคณะ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2547. "ความไม่มีตัวตน (อนัตตา)."

http://www.easyinsurance4u.com/buddha4u/core_4.htm.

สุขใจ. "พุทธศาสนามุ่งชี้อะไรเป็นอะไร." <http://www.sookjai.com/index.php?topic=3992.0>.

รายละเอียดผลงานการสร้างสรรค์

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน ผังของคนสร้างบ้าน 6

ขนาด 176x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

2. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน บ้านกรรมกร (เชียงใหม่)

ขนาด 120x 80 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

3. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน บ้านกรรมกร 2

ขนาด 176x 95 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

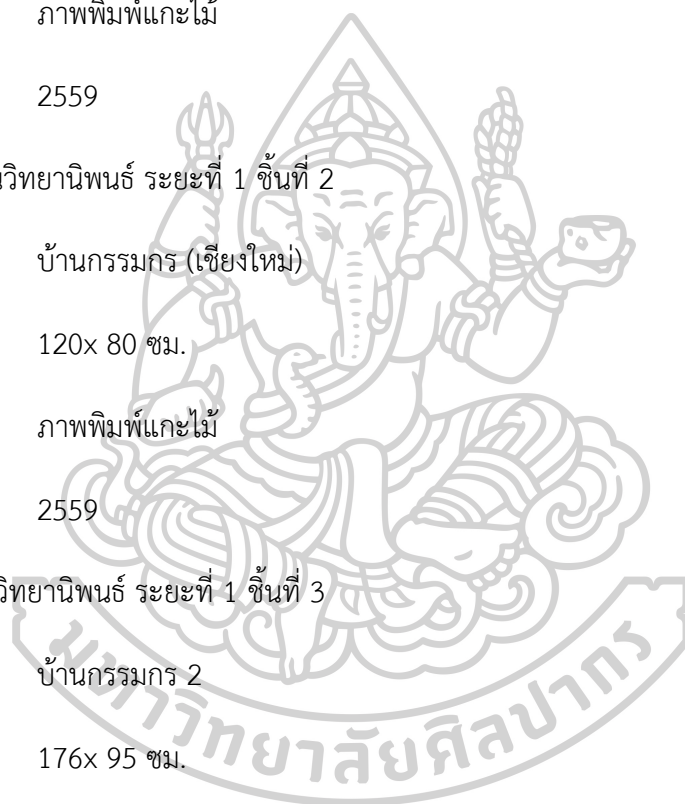
4. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน บ้านกรรมกร 3

ขนาด 156x 95 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

5. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน   ผนังของคนสร้างบ้าน 4

ขนาด   167x 100 ซม.

เทคนิค   ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี   2559

6. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน   ผนังของคนสร้างบ้าน 6)

ขนาด   120x 80 ซม.

เทคนิค   ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี   2559

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน   บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 1

ขนาด   172 x 112 ซม.

เทคนิค   ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี   2559

2. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน   บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 2

ขนาด   170 x 112 ซม.

เทคนิค   ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี   2559

3. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน บ้านกรรมกร เมื่อตอนพลบค่ำ 3

ขนาด 168 x 100 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

4. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน บ้านกรรมกร 4

ขนาด 168 x 112 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

5. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน บ้านกรรมกรเมื่อตอนพลบค่ำ 5

ขนาด 172 x 112 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2559

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3

1. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3 ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน ตรอกกรรมกร 1

ขนาด 200 x 120 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

2 . ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3 ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน ตรอกกรรมกร 2

ขนาด 200 x 100 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

3. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3 ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน ตรอกกรรมกร 3

ขนาด 168 x 120 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

4. ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3 ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน ตรอกกรรมกร 4

ขนาด 168 x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

1. ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 1

ขนาด 176x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

2. ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 2

ขนาด 176x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

3. ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 3

ขนาด 176x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

4. ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 4

ขนาด 180x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

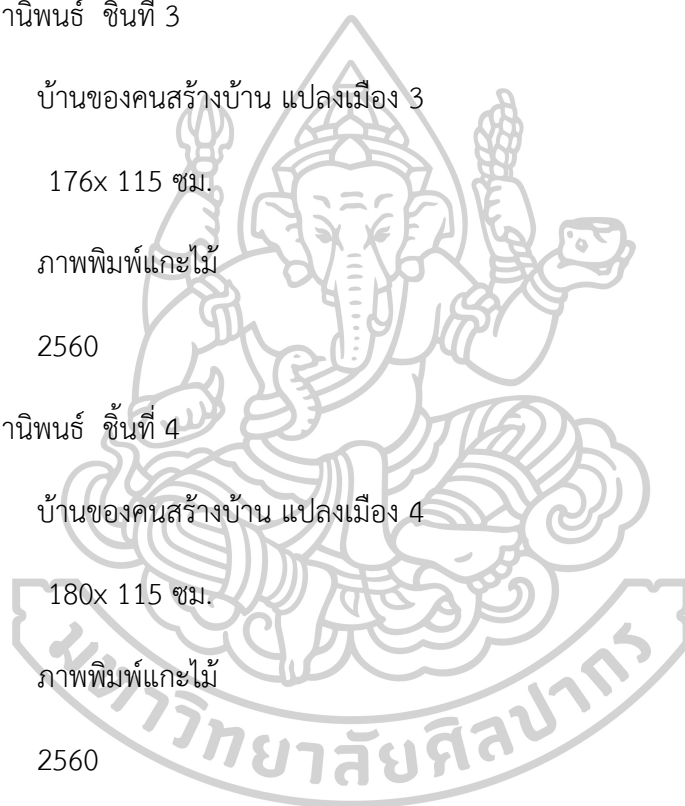
5. ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 5

ขนาด 200x 115 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

6.ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน บ้านของคนสร้างบ้าน แปลงเมือง 6

ขนาด 175x 100 ซม.

เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้

ปี 2560

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	เทพพงษ์ หงษ์ศรีเมือง
วัน เดือน ปี เกิด	3 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	ร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2561 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	พ.ศ.2556 ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผลงานตีพิมพ์	148 หมู่ 14 ต.ขามเปี้ย อ.โพธิ์ชัย จ.ร้อยเอ็ด 45230
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ.2561 การแสดงศิลปกรรมช่างเผือกครั้งที่ 7 พ.ศ. 2560 การแสดงศิลปกรรมออมสิน ได้รับพระบรมมี การแสดงศิลปกรรมช่างเผือกครั้งที่ 6 พ.ศ. 2559 ร่วมแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 61 ร่วมแสดงศิลปกรรมช่างเผือก พ.ศ. 2558 ร่วมแสดงศิลปกรรมกรุงไทย ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2557 การแสดงศิลปกรรมช่างเผือก ครั้งที่ 3 การแสดงผลงานของเยาวชนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ณ หอศิลป์ราช ดำเนิน การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 31 การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 60

การแสดงศิลปกรรมจิตรกรรมหรือศิลปะภาพพิมพ์ BAM สืบสานศิลปะ
ล้านนาคคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นสังคมไทยครั้งที่2

การแสดงศิลปกรรมโตชิบาครั้งที่ 26Tokyo screen print biennale
พ.ศ.2556

ร่วมแสดงศิลปกรรมรุ่นเยาว์ครั้งที่ 30 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร

ร่วมแสดงศิลปกรรมโตชิบานำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่25 ณ หอศิลป์เจ้าฟ้า

การแสดงศิลปกรรมจิตรกรรมหรือศิลปะภาพพิมพ์BAM สืบสานศิลปะ
ล้านนาคคุณค่า สังคมไทย ครั้งที่ 1

การแสดงนิทรรศการกลุ่ม Print as Print ครั้งที่ 6

เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ณ บ้านด่านาง
แล จังหวัด เชียงราย

ชนะเลิศการคัดเลือกในโครงการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ได้เดินทางไปศึกษา
ดูงานที่ นครลอสแอนเจลิส ประเทศ สหรัฐอเมริกา

พ.ศ. 2555

ร่วมแสดงนิทรรศการครบรอบ 30 ปี คณะจิตรศิลป์ ณ หอ

ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ.2554

ร่วมแสดงนิทรรศการM&C ณ.หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ.2561

รางวัลชมเชยการแสดงศิลปกรรมช่างเผือกครั้งที่ 7

พ.ศ. 2560

รางวัลยอดเยี่ยมการแสดงศิลปกรรมออมสิน ได้ร่วมพระบารมี

รางวัลรองชนะเลิศการแสดงศิลปกรรมช่างเผือกครั้งที่ 6

พ.ศ. 2560

รางวัลอันดับ 3 ศิลปกรรมกรุงไทย

รางวัลรองชนะเลิศการประกวดศิลปกรรมช่างเผือกครั้งที่ 6

พ.ศ. 2559

รางวัลชมเชยศิลปกรรมช่างเผือก

พ.ศ 2558

รางวัลสนับสนุนศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 61

รางวัลดีเด่นศิลปกรรมโตชิบาครั้งที่ 27

พ.ศ.2557

ชนะเลิศการคัดเลือกในโครงการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ได้เดินทางไปศึกษาดูงานที่ นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา

รางวัลเหรียญเงินศิลป์พีระศรี ศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ครั้งที่

31

รางวัลสนับสนุนศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 60

รางวัลยอดเยี่ยมศิลปกรรมจิตรกรรมหรือภาพพิมพ์สีบน

วัฒนธรรมท้องถิ่น ครั้งที่ 2

รับทุนส่งเสริมการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมูลนิธิ

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

รางวัลดีเด่นศิลปกรรมโตชิบา นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่ 26 รับเหรียญศิลป์ พีระศรี เนื่องในวันศิลป์ พีระศรี

พ.ศ.2556

รางวัลสนับสนุนของศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ครั้งที่ 30

รางวัลยอดเยี่ยมศิลปกรรมจิตรกรรมหรือภาพพิมพ์สีบนวัฒนธรรม

ล้านนา ครั้งที่ 1

รางวัลดีเด่น การประกวดวาดรูปเกาะลอย จังหวัดชลบุรี

